

Вноситься
Кабінетом Міністрів України

Д. А. ШМИГАЛЬ

“ ”

2020 р.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації та розмежування повноважень органів місцевого самоврядування

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170 з наступними змінами) викласти в такій редакції:

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про місцеве самоврядування в Україні»

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

- 1) **адміністративний центр територіальної громади** – населений пункт (село, селище, місто), що має розвинену інфраструктуру і, як правило, розташований найближче до географічного центру території територіальної громади та в якому розміщується представницький орган місцевого самоврядування територіальної громади;
- 2) **загальний склад ради** - кількісний склад депутатів відповідної місцевої ради, визначений радою відповідно до закону;
- 3) **місцева рада** – сільська, селищна, міська, районна, районна в місті (у разі утворення), обласна рада;
- 4) **посадова особа місцевого самоврядування** – фізична особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні на постійній основі організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету;
- 5) **право комунальної власності** - право територіальної громади на свій розсуд, в своїх інтересах володіти, користуватися і розпоряджатися належними їй об'єктами цивільних прав;

6) **публічна послуга** – спрямована на задоволення потреб та/або запитів фізичної або юридичної особи чи групи осіб послуга, що надається чи забезпечується органом державної влади, органом місцевого самоврядування, або підприємством, установою, організацією, що перебуває в його управлінні;

7) **сільська, селищна, міська рада (рада громади)** – представницький виборний орган місцевого самоврядування, який складається з депутатів і відповідно до закону наділяється правом представляти інтереси територіальної громади та приймати від її імені рішення у межах визначеної законом компетенції, а також – юридична особа публічного права, бюджетна установа;

8) **старостинський округ** — частина території територіальної громади, на якій розташовані один або декілька населених пунктів, крім адміністративного центру такої територіальної громади, визначена радою громади з метою забезпечення додаткового представництва інтересів жителів такого населеного пункту (населених пунктів) старостою;

9) **територія територіальної громади (громада)** – нерозривна територія, в межах якої територіальна громада здійснює свої повноваження щодо вирішення питань місцевого значення відповідно до Конституції і законів України, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

Стаття 2. Поняття місцевого самоврядування

1. Місцеве самоврядування є правом територіальної громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

2. Місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами як безпосередньо, так і через ради громад та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад району чи області відповідно.

3. Система місцевого самоврядування включає:

- 1) територіальні громади;
- 2) органи самоорганізації населення;
- 3) органи місцевого самоврядування.

Стаття 3. Право на участь у місцевому самоврядуванні

1. Будь-які обмеження права на участь у місцевому самоврядуванні залежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану людини, за мовними, гендерними чи іншими ознаками забороняються.

Стаття 4. Принципи здійснення місцевого самоврядування

Місцеве самоврядування в Україні здійснюється на принципах:

- народовладдя;
- законності;
- субсидіарності;
- повсюдності місцевого самоврядування;
- спроможності територіальних громад та органів місцевого самоврядування;
- недискримінації;

- гласності;
- колегіальності;
- поєднання місцевих і державних інтересів;
- виборності;
- правової, організаційної та матеріально-фінансової самостійності територіальних громад та органів місцевого самоврядування в межах сфер компетенції, визначених цим та іншими законами;
- підзвітності та відповідальності перед територіальними громадами їх органів та посадових осіб;
- державної підтримки та гарантії місцевого самоврядування;
- судового захисту прав місцевого самоврядування.

Стаття 5. Права дітей на участь у місцевому самоврядуванні та сприяння молоді

1. З урахуванням основних засад та принципів з охорони дитинства та вимог щодо недискримінації, орган місцевого самоврядування має створити належні умови та забезпечити будь-якій дитині, здатній сформулювати свої власні погляди, право самостійно або у групі дітей вільно виражати свої погляди з усіх питань, віднесених до компетенції місцевого самоврядування в Україні, які на думку дитини (груп дітей), стосуються її (їх).

Орган місцевого самоврядування має приділяти належну увагу усім поглядам дитини та/або груп дітей з питань місцевого самоврядування відповідно до їх віку і зрілості та створювати умови для широкого та системного залучення дітей і молоді до вирішення питань місцевого значення.

Право дитини на участь у місцевому самоврядуванні у формах, які передбачають прийняття безпосередньо територіальною громадою (частиною територіальної громади, територіальними громадами району чи області) рішень, обов'язкових до виконання, може обмежуватись за ознакою віку у випадках, передбачених Конституцією України. Однак це не перешкоджає дитині та/або групі дітей публічно висловлювати свої погляди із відповідного питання, та не позбавляє орган місцевого самоврядування обов'язку із належною повагою розглянути цю позицію та урахувати її у своїй діяльності адекватно до її обґрунтованості.

Дитина або група дітей мають бути поінформовані органом місцевого самоврядування про результати розгляду порушеного ними питання та отримати пояснення про те, яким чином ураховано її (їхні) погляди.

2. Органи місцевого самоврядування, депутати місцевих рад та посадові особи місцевого самоврядування сприяють залученню молоді у вирішення питань місцевого значення, створюють у будь-яких не заборонених законодавством формах додаткові інструменти для залучення молоді до участі у місцевому самоврядуванні на місцевому та регіональному рівнях, їхній соціальній та суспільній інтеграції (молодіжні ради, молодіжні простори, хаби тощо).

Будь-який нормативний акт органу місцевого самоврядування, що визначає загальні умови та порядок залучення громадян у суспільне життя, має передбачати механізми широкого залучення молодих людей до вирішення питань місцевого значення. Принципи та різні форми безпосередньої участі

територіальної громади у місцевому самоврядуванні, застосовуються до всіх молодих людей без дискримінації. Для того, щоб досягти цього, особлива увага повинна приділятися стимулюванню участі в місцевому і регіональному житті молодих людей з неблагополучних верств суспільства і з етнічних, національних, соціальних, сексуальних, культурних, релігійних та мовних меншин.

Органи місцевого самоврядування відповідного рівня сприяють вирішенню питань про надання суб'єктам молодіжної роботи на пільгових умовах у користування приміщень під місцеві молодіжні центри та молодіжні простори, необхідних для здійснення молодіжної роботи, а також – утворенню підприємств, установ та організацій у молодіжній сфері, створюють на місцевому рівні умови для самореалізації та розвитку потенціалу молоді, підвищення рівня її самостійності, спроможності та активної участі в суспільному житті.

Стаття 6. Обмеження прав територіальних громад на місцеве самоврядування

Обмеження прав територіальних громад на місцеве самоврядування згідно з Конституцією та законами України може бути застосоване лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

Стаття 7. Символіка територіальних громад, районів і областей

1. Територіальні громади можуть мати власну символіку (герб, прапор тощо), яка відображає їх історичні, культурні, соціально-економічні та інші місцеві особливості і традиції.

2. З урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування територіальних громад районними, обласними радами може бути затверджена символіка відповідного району, області.

3. Зміст, опис та порядок використання символіки територіальних громад, районів і областей визначаються відповідною радою згідно з законом.

Стаття 8. Підняття Державного Прапора України

На будівлях, де розміщуються органи місцевого самоврядування, піднімається Державний Прапор України.

Стаття 9. Законодавство про місцеве самоврядування

1. Правовий статус місцевого самоврядування в Україні визначається Конституцією України, цим та іншими законами, які не повинні суперечити положенням цього Закону.

2. Правовий статус місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі, а також в Автономній Республіці Крим визначається Конституцією України та цим Законом з особливостями, передбаченими законами про міста Київ і Севастополь.

3. Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також

нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.

Розділ II. ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЮ ГРОМАДОЮ

Стаття 10. Територіальна громада

1. Територіальна громада є первинним суб'єктом місцевого самоврядування, основним носієм його функцій і повноважень.

2. Територіальна громада здійснює місцеве самоврядування безпосередньо у формах участі, передбачених цим Законом, Статутом територіальної громади та рішеннями ради громади.

3. Територіальну громаду складають її жителі.

4. Житель територіальної громади – це фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), яка на законних підставах проживає на території територіальної громади.

5. Фізична особа реалізує своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідної територіальної громади.

6. Загальним критерієм визначення належності фізичної особи до територіальної громади є місце її проживання.

7. Додатковими критеріями приналежності фізичної особи до територіальної громади є:

1) зареєстроване право власності фізичної особи на об'єкт нерухомого майна на території територіальної громади;

2) сплата фізичною особою на території територіальної громади податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, плати за землю та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

8. Чисельність територіальної громади для цілей визначення статистичних та фінансових показників визначається за місцем проживання фізичної особи відповідно до законодавства України.

9. Права фізичних осіб на участь у окремих формах місцевого самоврядування можуть бути обмежені за ознаками громадянства, віку та іншими ознаками відповідно до Конституції України.

10. Приналежність особи, яка має право голосу на виборах, до територіальної громади для цілей реалізації виборчих прав громадян визначається Виборчим кодексом України.

11. Приналежність особи, яка має право голосу на референдумі, до територіальної громади для цілей реалізації права на участь у референдумі визначається законом про відповідний референдум.

Стаття 11. Реєстр територіальної громади

1. З метою визначення приналежності фізичних осіб, які проживають на території територіальної громади, до відповідної територіальної громади органи місцевого самоврядування формують та ведуть Реєстр територіальної громади.

2. Відомості Реєстру територіальної громади не враховуються при розрахунку фінансового забезпечення місцевого самоврядування за кошти державного бюджету України.

3. Рада громади формує та веде Реєстр територіальної громади у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Статут територіальної громади

1. Статут територіальної громади приймається радою громади на основі Конституції та законів України з метою врахування історичних, національно-культурних та інших особливостей територіальної громади, її самоідентифікації та визначення гарантій її безпосередньої участі у здійсненні місцевого самоврядування.

2. Прийняття Статуту територіальної громади є обов'язковим.

3. Статутом територіальної громади визначаються:

- 1) загальні положення;
- 2) історичні, національно-культурні особливості територіальної громади;
- 3) права, обов'язки, гарантії прав жителів територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення;
- 4) форми безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення;
- 5) взаємовідносини органів місцевого самоврядування з іншими суб'єктами;
- 6) громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб;
- 7) засади відкритості та прозорості діяльності органів місцевого самоврядування;
- 8) засади розвитку територіальної громади;
- 9) звітування органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб перед громадою;
- 10) інші положення, що не суперечать законодавству.

4. Статут територіальної громади передається для внесення до Реєстру статутів територіальних громад центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері розвитку місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою.

Порядок формування та забезпечення функціонування Реєстру статутів територіальних громад визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 13. Форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування

1. Формами безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування є:

- 1) місцеві вибори;
- 2) місцеві референдуми;
- 3) загальні збори жителів територіальної громади;
- 4) місцеві ініціативи;
- 5) громадські слухання;

- 6) громадський бюджет;
- 7) публічні консультації;
- 8) громадська експертиза діяльності виконавчих органів ради громади;
- 9) консультативно-дорадчі органи при органах місцевого самоврядування;
- 10) інші форми, що не суперечать законодавству та передбачені Статутом територіальної громади або рішенням ради громади.

2. Безпосередня участь територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування може здійснюватися також з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Стаття 14. Місцеві вибори

1. Місцеві вибори – форма безпосередньої участі територіальної громади у вирішенні питань місцевого значення шляхом обрання голови громади, старости, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатів місцевих рад.

2. Порядок призначення та проведення місцевих виборів визначається Конституцією України та Виборчим кодексом України.

Стаття 15. Місцеві референдуми

1. Місцеві референдуми є формою вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення.

2. Порядок призначення, проведення місцевих референдумів, перелік питань, що вирішуються виключно місцевими референдумами, порядок врахування та виконання їх рішень, інші положення про місцеві референдуми визначаються законом.

Стаття 16. Загальні збори жителів територіальної громади

1. Загальні збори жителів територіальної громади є формою її безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення.

2. Випадки, у яких проводяться загальні збори жителів територіальної громади, загальні вимоги щодо порядку ініціювання, підготовки, проведення таких зборів та врахування радою громади їх рішень визначається законом.

Стаття 17. Місцеві ініціативи

1. Жителі територіальної громади мають право ініціювати в органах місцевого самоврядування громади у порядку місцевої ініціативи розгляд будь-якого питання, віднесеного до компетенції місцевого самоврядування.

2. Місцева ініціатива, внесена на розгляд органу місцевого самоврядування громади у встановленому порядку, підлягає обов'язковому розгляду на відкритому засіданні ради громади або її виконавчого органу за участі членів ініціативної групи з питань місцевої ініціативи не пізніше 60 календарних днів з дня її внесення.

3. Ініціювання розгляду місцевої ініціативи із одного і того ж питання частіше одного разу на рік не допускається.

4. Місцеві ініціативи можуть вноситися в електронній формі.

5. Статутом територіальної громади визначаються:

- 1) порядок внесення місцевої ініціативи на розгляд;

- 2) кількість підписів, необхідних для підтримки місцевої ініціативи;
- 3) порядок і спосіб збору підписів (у тому числі електронний);
- 4) порядок та строки ухвалення рішення відповідними органами місцевого самоврядування;
- 5) інші питання реалізації місцевої ініціативи.

Стаття 18. Громадські слухання

1. Територіальна громада має право проводити громадські слухання - зустрічатися з депутатами ради громади та її посадовими особами, під час яких заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до компетенції місцевого самоврядування.

2. Громадські слухання проводяться не рідше одного разу на рік.

Органи місцевого самоврядування та їх посадові особи зобов'язані проводити громадські слухання у випадках, визначених законом та Статутом територіальної громади.

Громадські слухання можуть проводитися як на території всієї територіальної громади, так і на її частині.

3. Ініціаторами громадських слухань можуть бути:

- 1) голова громади;
- 2) рада громади;
- 3) районна у місті рада;
- 4) депутатська фракція чи група ради громади;
- 5) органи самоорганізації населення;
- 6) жителі територіальної громади;
- 7) староста.

4. Проведення громадських слухань є обов'язковим перед прийняттям органами місцевого самоврядування громади та їх посадовими особами рішень про:

- 1) прийняття, внесення змін або доповнень до Статуту територіальної громади;
- 2) затвердження рішення про місцевий бюджет на відповідний рік;
- 3) планування розвитку територіальної громади;
- 4) встановлення ставок місцевих податків та зборів, тарифів на житлово-комунальні послуги, які затверджуються радою громади;
- 5) діяльність, яка справляє або може справити негативний вплив на стан довкілля, епідеміологічне благополуччя населення територіальної громади;
- 6) визначення переліку об'єктів, які не можуть бути вилучені та відчужені з комунальної власності територіальної громади;
- 7) організації територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають охороні;
- 8) розміщення на території громади екологічно небезпечних об'єктів, надання дозволів на яке належить до компетенції ради;
- 9) інші випадки, визначені законодавством або Статутом територіальної громади.

5. Пропозиції, внесені за результатами громадських слухань, протягом 30 календарних днів підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого

самоврядування громади та оприлюдненню із зазначенням інформації про врахування пропозиції чи вмотивованої відмови.

6. Статутом територіальної громади визначаються:

- 1) порядок ініціювання, підготовки та проведення громадських слухань;
- 2) територіальність проведення громадських слухань;
- 3) порядок ухвалення пропозицій громадських слухань;
- 4) порядок та строки ухвалення рішення органами місцевого самоврядування;
- 5) інші питання проведення громадських слухань.

7. Органи місцевого самоврядування надають допомогу у проведенні громадських слухань.

Стаття 19. Громадський бюджет

1. Жителі територіальної громади мають право брати участь у вирішенні питань використання частини коштів місцевого бюджету шляхом подання відповідних пропозицій щодо розвитку територіальної громади та голосування за них.

2. Форми та порядок подання пропозицій жителями територіальної громади щодо розподілу коштів місцевого бюджету визначаються рішенням ради громади, а результати участі жителів у розподілі коштів місцевого бюджету обов'язково враховуються радою громади при плануванні бюджету на відповідний рік.

Стаття 20. Публічні консультації

1. З метою залучення територіальної громади до прийняття управлінських рішень, надання можливості для вільного доступу до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування громади, забезпечення гласності, відкритості та прозорості їх діяльності, проводяться публічні консультації.

2. Ініціаторами проведення публічних консультацій є рада громади та її виконавчі органи, які є розробниками проекту нормативно-правового акта.

3. Консультації з громадськістю можуть проводитися в електронній формі.

4. Порядок проведення консультацій з громадськістю визначається Статутом територіальної громади.

Стаття 21. Консультативно-дорадчі органи при органах місцевого самоврядування

1. Жителі територіальної громади мають право брати участь у роботі консультативно-дорадчих органів при органах місцевого самоврядування з метою підготовки пропозицій щодо вдосконалення роботи органів місцевого самоврядування, участі в розробленні проєктів актів органів місцевого самоврядування для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації місцевої політики.

2. Порядок утворення та форми роботи консультативно-дорадчих органів при органах місцевого самоврядування визначаються Статутом територіальної громади або рішенням ради громади.

Стаття 22. Громадська експертиза діяльності виконавчих органів ради громади

1. Громадська експертиза діяльності виконавчих органів ради громади передбачає проведення громадськими об'єднаннями аналізу та оцінки діяльності виконавчих органів ради громади, їх посадових осіб та підготовки експертних пропозицій щодо вирішення питань місцевого значення.

2. Предметом громадської експертизи є питання, віднесені до компетенції виконавчих органів ради громади.

3. Органи місцевого самоврядування сприяють проведенню громадської експертизи діяльності виконавчих органів ради громади.

4. Документи, матеріали та інформація, запитані громадськими об'єднаннями для проведення громадської експертизи діяльності виконавчих органів ради громади, готуються та надаються відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

5. Порядок проведення громадської експертизи діяльності виконавчих органів ради громади визначається Статутом територіальної громади або рішенням ради громади.

Стаття 23. Органи самоорганізації населення

1. Орган самоорганізації населення – особлива форма вирішення питань місцевого значення через орган, що створюється з дозволу сільської, селищної або міської ради за ініціативою частини жителів територіальної громади та може за рішенням ради громади наділятися частиною власних повноважень такої ради або її виконавчих органів, а також частиною фінансів та майна територіальної громади.

2. Правовий статус, порядок організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення визначається законом.

Розділ III. ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЧЕРЕЗ ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Глава 1. Органи місцевого самоврядування

Стаття 24. Рада громади

Рада громади від імені та в інтересах відповідної територіальної громади здійснює місцеве самоврядування у межах сфер компетенцій, визначених Конституцією та законами України.

Рада громади як представницький орган є вищим органом місцевого самоврядування на відповідній території.

Для забезпечення діяльності ради як представницького органу та юридичної особи публічного права – бюджетної установи утворюється апарат ради громади.

Організаційна структура, штатна чисельність працівників та умови організації апарату визначаються радою громади у порядку, визначеному цим законом.

Стаття 25. Виконавчі органи ради громади

1. Для забезпечення виконання своїх рішень та здійснення місцевого самоврядування на відповідній території, виконання делегованих повноважень рада громади утворює у порядку, встановленому цим законом, виконавчі органи.

2. Виконавчі органи є підконтрольними і підзвітними раді громади, яка їх утворила, а з питань здійснення делегованих їм повноважень держави - також підконтрольними відповідним органам виконавчої влади.

3. Одноосібні виконавчі органи ради громади утворюються у статусі юридичних осіб публічного права. Особливості утворення, реорганізації та ліквідації виконавчих органів ради громади визначаються цим законом.

4. З метою координації поточної діяльності одноосібних виконавчих органів ради громади рада громади може утворити колегіальний виконавчий орган.

Колегіальний виконавчий орган ради громади створюється на строк повноважень ради громади без статусу юридичної особи.

Матеріальну відповідальність за рішення колегіального виконавчого органу ради громади як суб'єкта владних повноважень несе рада громади.

Після завершення повноважень ради громади, обраної територіальною громадою на відповідних місцевих виборах, колегіальний виконавчий орган ради громади продовжує здійснювати свої повноваження до затвердження радою громади наступного скликання нової організаційної структури виконавчих органів ради та затвердження персонального складу колегіального виконавчого органу (у разі його утворення). Протягом зазначеного строку голова громади очолює колегіальний виконавчий орган ради громади та входить до його персонального складу.

5. Кількісний склад колегіального виконавчого органу ради громади визначається відповідною радою. Персональний склад колегіального виконавчого органу ради громади затверджується радою за пропозицією голови громади.

До складу колегіального виконавчого органу ради громади за посадою входить голова громади, його заступники, керівники одноосібних виконавчих органів ради.

До складу колегіального виконавчого органу ради за рішенням ради можуть входити інші фізичні особи, крім депутатів ради громади, за рішенням якої утворено відповідний виконавчий орган.

6. Особи, які входять до складу колегіального виконавчого органу, крім тих, хто працює у виконавчих органах ради громади на постійній основі, на час засідань колегіального виконавчого органу, а також для здійснення повноважень в інших випадках звільняються від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням їм середнього заробітку за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з виконанням обов'язків члена виконавчого комітету, за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету.

7. У разі утворення районних у місті рад, з метою забезпечення виконання рішень ради громади, районної у місті ради, рада громади утворює виконавчі органи районних у місті рад.

Рішення про утворення та порядок діяльності виконавчих органів районних у місті рад приймається радою громади одночасно із прийняттям рішення про утворення районних у місті рад.

Стаття 26. Голова громади

1. Сільський, селищний, міський голова (далі - голова громади) є головною посадовою особою територіальної громади, обирається територіальною громадою у порядку, визначеному законом.

2. Строк повноважень голови громади, обраного на чергових місцевих виборах, визначається Конституцією України.

3. Повноваження голови громади починаються з моменту оголошення відповідною виборчою комісією рішення щодо його обрання та реєстрації на пленарному засіданні ради громади та складення Присяги посадової особи місцевого самоврядування.

4. Повноваження голови громади закінчуються в день відкриття першої сесії ради громади, обраної на наступних чергових місцевих виборах, або, якщо рада не обрана, з моменту вступу на цю посаду іншої особи, обраної на наступних місцевих виборах, крім випадків дострокового припинення повноважень голови громади відповідно до цього Закону.

5. Підставами для дострокового припинення повноваження голови громади є:

- 1) звернення з особистою заявою про дострокове складення повноважень;
- 2) припинення громадянства України або виїзд на постійне проживання за межі України;
- 3) набуття громадянства іншої держави;
- 4) набрання законної сили обвинувальним вироком суду за вчинення умисного злочину, який передбачає обмеження або позбавлення волі або санкцію у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- 5) набрання законної сили рішенням суду про притягнення до відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким накладено стягнення у виді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;
- 6) набрання законної сили рішенням суду про визнання особи недієздатною, безвісно відсутньою чи оголошення померлою;
- 7) смерть особи;
- 8) у випадку висловлення недовіри територіальною громадою або радою громади;
- 9) у випадках, передбачених законами України «Про військово-цивільні адміністрації», «Про правовий режим воєнного стану».

6. Повноваження голови громади за наявності підстав, передбачених пунктом 8 частини п'ятої цієї статті, можуть бути припинені достроково за рішенням місцевого референдуму або за рішенням ради громади, прийнятим шляхом таємного голосування не менш як двома третинами голосів депутатів від загального складу ради.

Рішення про проведення місцевого референдуму щодо висловлення недовіри голові громади приймається радою громади як за власною

ініціативою, так і на вимогу не менш як однієї десятої частини громадян, місце проживання яких зареєстроване на території територіальної громади і мають право голосу на виборах і референдумах. Порядок проведення місцевого референдуму щодо дострокового припинення повноважень голови громади визначається законом про місцеві референдуми.

Рішення про висловлення недовіри голові громади не може бути прийняте радою громади раніше 180 днів з моменту початку повноважень відповідного голови громади та пізніше, ніж за 180 днів до дня наступних чергових виборів.

Рішення про проведення місцевого референдуму щодо висловлення недовіри голові громади не може бути прийняте радою громади раніше 180 днів з моменту початку повноважень відповідного голови громади та пізніше, ніж за 180 днів до дня наступних чергових виборів.

7. Рішення ради громади про висловлення недовіри голові громади є підставою для дострокового припинення повноважень ради громади.

8. Повноваження голови громади припиняються достроково, а відповідна особа звільняється з посади:

1) з підстав, зазначених пунктом 1 частини п'ятої цієї статті, - з дня прийняття радою громади рішення, яким береться до відома зазначений факт;

2) з підстав, зазначених пунктами 2-7 частини п'ятої цієї статті, - з дня, наступного за днем одержання радою громади копії акту компетентного органу, яким встановлено відповідний факт або набуло чинності рішення про притягнення особи до відповідальності/застосування покарання;

3) з підстав, зазначених в пункті 8 частини п'ятої цієї статті, - з дня прийняття місцевим референдумом або радою громади рішення про дострокове припинення повноважень;

4) з підстав, зазначених в пункті 9 частини п'ятої цієї статті, - з дня набрання чинності актом Президента України про утворення відповідної військово-цивільної, військової адміністрації населеного пункту (населених пунктів).

9. Голова громади зобов'язаний не рідше одного разу на рік звітувати про свою роботу перед територіальною громадою на відкритій зустрічі з територіальною громадою. На вимогу не менше половини депутатів ради громади голова громади зобов'язаний прозвітувати перед радою громади про роботу виконавчих органів ради громади у визначений ними термін.

Стаття 27. Районна рада

1. Районна рада від імені відповідних територіальних громад району представляє їх спільні інтереси у межах сфер компетенцій, визначених Конституцією та законами України.

2. Для забезпечення діяльності районної ради як представницького органу та юридичної особи публічного права – бюджетної установи утворюється апарат районної ради.

Організаційна структура, штатна чисельність працівників та умови організації апарату визначаються районною радою у порядку, визначеному цим законом.

Стаття 28. Обласна рада

1. Обласна рада від імені відповідних територіальних громад області представляє їх спільні інтереси у межах сфер компетенцій, визначених Конституцією та законами України.

2. Для забезпечення діяльності обласної ради як представницького органу та юридичної особи публічного права – бюджетної установи утворюється апарат обласної ради.

Організаційна структура, штатна чисельність працівників та умови організації апарату визначаються обласною радою у порядку, визначеному цим законом.

Глава 2. Сфери компетенції органів місцевого самоврядування

Стаття 29. Повноваження органів місцевого самоврядування

1. Види повноважень органів місцевого самоврядування:

1) власне повноваження – це визначене Конституцією України та цим законом повноваження органу місцевого самоврядування, направлене на забезпечення середовища життєдіяльності територіальної громади (територіальних громад);

2) делеговане повноваження – віднесене до сфери компетенції органу виконавчої влади повноваження з надання публічної послуги, яке надається спеціальним законом органу місцевого самоврядування.

2. Власні повноваження забезпечуються шляхом закріплення за органами місцевого самоврядування місцевих податків та зборів, інших джерел доходів, необхідних для здійснення цих повноважень.

3. Делеговані повноваження забезпечуються державою шляхом закріплення за місцевими бюджетами загальнодержавних податків і зборів або їх частки, а також шляхом надання цільових трансфертів з державного бюджету до місцевих бюджетів. Обсяг трансфертів забезпечує виконання норм та показників, визначених державним або галузевим стандартом (нормативом) послуги.

Стаття 30. Загальні засади розмежування повноважень держави та місцевого самоврядування

1. Наділення органів місцевого самоврядування компетенцією органів законодавчої та судової влади, Президента України забороняється.

2. Забороняється делегувати органам місцевого самоврядування повноваження органів виконавчої влади у наступних сферах:

1) оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності (окрім питань військового обліку та мобілізації, а також виконання законних рішень уповноважених органів державної влади та/або Президента України в умовах воєнного або надзвичайного стану, у особливий період¹);

2) державної безпеки і захисту державного кордону України (окрім виконання законних рішень уповноважених органів державної влади та/або

¹ Термін «особливий період» використовується у значенні, наведеному у ЗУ «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію».

Президента України в умовах воєнного або надзвичайного стану, у особливий період;

3) ядерної та радіаційної безпеки (окрім виконання законних рішень уповноважених органів державної влади та/або Президента України в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації, у особливий період);

4) державного аудиту та державного фінансового контролю,

5) нагляду за законністю актів органів місцевого самоврядування;

6) валютного контролю,

7) податкового контролю (крім функцій щодо встановлення та адміністрування місцевих податків та зборів),

8) митного контролю,

9) державного експортного контролю,

10) державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції,

11) державного нагляду (контролю) в галузі телебачення і радіомовлення,

12) банківського нагляду,

13) державного нагляду (контролю) за дотриманням суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у сферах енергетики та комунальних послуг, державного ринкового нагляду та контролю нехарчової продукції, державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності з надання фінансових послуг, державного нагляду (контролю) в галузі цивільної авіації.

3. Територіальна громада приймає участь у безпосередньому вирішенні питань місцевого значення, віднесених до власної компетенції органів місцевого самоврядування, якщо інше не визначено законом.

Стаття 31. Умови наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями держави

1. Органи місцевого самоврядування можуть наділятися повноваженнями держави, що сукупно відповідають таким вимогам:

1) повноваження входять до сфери компетенції органів виконавчої влади та не віднесені до переліку, визначеного частиною другою статті 30 цього Закону;

2) зміна порядку реалізації повноважень згідно з принципом субсидіарності підвищує ефективність їх виконання;

3) усі органи місцевого самоврядування України відповідного рівня мають спроможність ефективно виконувати делеговане повноваження;

4) державою до моменту введення у дію закону, на підставі якого орган місцевого самоврядування наділяється відповідним повноваженням, встановлено порядок та/або спосіб виконання цього повноваження;

5) забезпечено організаційну автономію органу місцевого самоврядування.

2. Усі повноваження органів місцевого самоврядування

Стаття 32. Принципи наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями держави

1. Наділення органів місцевого самоврядування делегованими повноваженнями здійснюється відповідно до принципів:

- 1) передачі виключно на підставі закону;
- 2) соціально-економічної обґрунтованості надання повноважень органам місцевого самоврядування;
- 3) додатковості делегованих повноважень;
- 4) матеріально-фінансової забезпеченості делегованих повноважень;
- 5) збалансованості загальнодержавних інтересів та інтересів територіальних громад;
- б) підконтрольності органів місцевого самоврядування державі у частині виконання делегованих повноважень.

Стаття 33. Гарантії суспільної стабільності під час наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями держави

1. Орган місцевого самоврядування має право не виконувати делеговане повноваження, яким його наділено з порушенням умов та принципів, визначених Конституцією України та цим законом.

2. Наділення органів місцевого самоврядування повноваженнями держави посеред поточного бюджетного періоду, зміна рішень про зміст та обсяги делегованого повноваження частіше ніж раз на 3 роки, забороняється, окрім прийняття Верховною Радою України законів, на підставі яких збільшуються доходи місцевих бюджетів в частині фінансування повноважень, якими органи місцевого самоврядування були наділені раніше.

3. Асоціації органів місцевого самоврядування із всеукраїнським статусом мають право оскаржити законодавчий та/або підзаконний акт, який стосується наділення органу місцевого самоврядування повноваженнями держави, з мотивів невідповідності Конституції України та/або цьому закону. Процедура оскарження таких актів асоціаціями органів місцевого самоврядування визначається відповідними законами.

4. Передача делегованих повноважень одним органом місцевого самоврядування іншому забороняється.

Стаття 34. Сфери компетенції ради громади

1. До власних повноважень ради громади належить вирішення у межах їхньої територіальної юрисдикції питань щодо:

1) сприяння територіальній громаді у вираженні своєї локальної історичної, культурної чи етнічної ідентичності. Підтримка вираження локальної ідентичності, яке порушує право на участь у місцевому самоврядуванні, Конституцію та закони України забороняється;

2) сприяння безпосередній участі територіальної громади у місцевому самоврядуванні;

3) організації діяльності органів місцевого самоврядування територіальної громади, їхніх посадових осіб (у тому числі, але не виключно, вирішення питань про кількісний та персональний склад таких органів, їхню організаційну структуру, порядок виконання ними своїх повноважень та взаємодії, прийняття рішень про призначення на посади, просування по службі та припинення

повноважень посадових осіб місцевого самоврядування, які призначаються на посади або звільняються з посад за рішенням ради громади);

4) здійснення місцевого соціально-економічного та культурного розвитку територіальної громади;

5) володіння, користування та розпоряджання об'єктами права комунальної власності, місцевими ресурсами;

6) будівництва та інфраструктури;

7) забезпечення житлово-комунальних послуг на території територіальних громад;

8) благоустрою територій територіальних громад;

9) містобудування та архітектури на місцевому рівні;

10) підтримки освіти;

11) підтримки охорони здоров'я;

12) фізичної культури та спорту;

13) молодіжної політики;

14) культури і мистецтва, туризму, підтримки мистецької освіти та охорони культурної спадщини;

15) сприяння соціальному захисту і соціальному забезпеченню населення;

16) цивільного захисту;

17) охорони навколишнього природного середовища;

18) регулювання земельних відносин;

19) регулювання водних відносин;

20) регулювання гірничих відносин;

21) регулювання лісових відносин.

2. У межах власних повноважень рада громади може вирішувати будь-які інші питання місцевого значення, не вилучені зі сфер її компетенції, та повноваженнями на вирішення яких не наділені відповідно до закону інші органи державної влади або місцевого самоврядування.

3. Спосіб виконання повноважень радою громади, її виконавчими органами та посадовими особами визначається радою громади, якщо інше не встановлено законом.

4. Перелік власних повноважень, які здійснюються радою громади або її виконавчими органами у обов'язковому порядку, визначається цим Законом.

5. До виключної компетенції ради громади належать питання щодо:

1) затвердження місцевих свят та символіки територіальної громади;

2) затвердження нормативно-правових актів, які встановлюють, змінюють чи доповнюють порядок вирішення питань місцевого значення безпосередньо територіальною громадою (зокрема, але не виключно, - статуту територіальної громади);

3) визначення порядку організації діяльності представницького та виконавчих органів місцевого самоврядування ради громади, затвердження нормативно-правових актів, які визначають спосіб реалізації повноважень ради громади, її виконавчих органів та розмежування їхніх повноважень;

4) утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради громади, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій;

5) утворення колегіального виконавчого органу ради громади, визначення його чисельності, затвердження персонального складу; внесення змін до його складу та прийняття рішення про його розпуск;

6) затвердження за поданням голови громади структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її одноосібних виконавчих органів;

7) обрання на посаду та звільнення з посади секретаря ради громади у порядку, передбаченому цим Законом;

8) утворення старостинських округів та затвердження Положення про старосту; прийняття рішень про дострокове припинення повноважень старости у порядку, визначеному законодавством;

9) прийняття рішення про недовіру голові громади;

10) заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради;

11) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах;

12) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом;

13) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку територіальної громади, інших цільових програм;

14) затвердження рішення про місцевий бюджет, рішень про внесення змін та доповнень до рішень про місцевий бюджет;

15) прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету;

16) встановлення ставок місцевих податків та зборів;

17) прийняття рішень щодо надання відповідно до чинного законодавства пільг по місцевих податках і зборах;

18) затвердження містобудівної документації на місцевому рівні;

19) прийняття рішень про порядок користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, затвердження переліку майна територіальної громади, яке підлягає приватизації, надання згоди на отримання (у тому числі на безоплатній основі) у власність територіальної громади об'єктів цивільних прав, прийняття рішення про доцільність або недоцільність здійснення державно-приватного партнерства, у тому числі – концесії;

20) прийняття рішення про відчуження майна територіальної громади та погодження істотних умов такого відчуження;

21) затвердження відповідно до закону порядку надання дозволу на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення, а також про скасування такого дозволу;

22) прийняття рішень про організацію територій і об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;

23) прийняття рішень про заснування та припинення юридичних осіб публічного права, а також рішень про участь територіальної громади у інших юридичних особах (у тому числі у якості співзасновника), визначення умов передачі та порядку розпорядження майном територіальної громади цими юридичними особами;

24) встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності територіальної громади, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до місцевого бюджету;

25) надання згоди та погодження умов, на яких утворені за рішенням ради громади юридичні особи можуть засновувати або виступати співзасновниками інших суб'єктів господарювання;

26) прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді;

27) визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать територіальній громаді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора;

28) прийняття рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення;

29) прийняття рішень щодо надання згоди на організацію співробітництва територіальних громад, суб'єктом якого є територіальна громада села, селища, міста, у формах, визначених Законом України «Про співробітництво територіальних громад», щодо схвалення проекту договору про співробітництво та інших рішень, пов'язаних із здійсненням відповідно до зазначеного Закону співробітництва територіальних громад;

30) надання дозволу на утворення органів самоорганізації населення та прийняття рішення про передачу їм частини власних повноважень ради громади або її виконавчих органів, та/або частини майна або фінансів територіальної громади, прийняття рішень щодо припинення органів самоорганізації населення;

31) прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;

32) прийняття рішень та/або схвалення угод (інших форм правочинів) щодо міжнародного партнерства або іншої взаємодії територіальної громади (або населених пунктів на території відповідних територіальних громад) із міжнародними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги,

територіальними громадами (населеними пунктами) або органами місцевого самоврядування інших держав.

6. Рада громади приймає рішення про розмежування повноважень між представницьким, виконавчими органами місцевого самоврядування та головою громади з урахуванням приписів цього Закону.

Рішення про розмежування повноважень, зазначене у абзаці першому, є складовою регламенту ради громади.

7. Сфери компетенції та обсяг повноважень районної у місті ради (у разі її утворення) визначається радою громади одночасно із прийняттям рішення про утворення районної у місті ради з урахуванням приписів частини першої цієї статті.

Стаття 35. Власні повноваження, які виконуються радою громади чи її виконавчим органом у обов'язковому порядку

1. Питання щодо належного утримання об'єктів комунальної власності, визначення умов та забезпечення раціонального використання місцевих ресурсів.

2. У сфері забезпечення житлово-комунальних послуг:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у відповідній сфері житлово-комунального господарства;

2) облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов; розподіл та надання відповідно до законодавства житла, що належить до комунальної власності; вирішення питань щодо використання нежитлих приміщень, будинків і споруд, що належать до комунальної власності;

3) сприяння співвласникам у визначенні форми управління багатоквартирним будинком;

4) забезпечення бюджетних установ, які належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, а також населення паливом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями; вирішення питань водопостачання, відведення та очищення стічних вод; здійснення контролю за якістю питної води;

5) вирішення питань збирання, транспортування, утилізації та знешкодження побутових відходів, знешкодження та захоронення трупів тварин;

6) організація конкурсу на призначення управителя багатоквартирного будинку в порядку, встановленому законом;

7) визначення у встановлений законодавством спосіб виконавців комунальних послуг на території територіальної громади;

8) встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до закону (крім тарифів на теплову енергію, централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, послуги з постачання гарячої води, які встановлюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг);

9) встановлення нормативів (норм) споживання комунальних послуг у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України;

10) встановлення одиниці виміру обсягу наданих послуг з поводження з побутовими відходами;

11) облік відповідно до закону житлового фонду, що знаходиться у власності територіальної громади, здійснення контролю за його використанням;

12) облік відповідно до закону об'єктів нерухомого майна, розташованого на території територіальної громади, незалежно від форми власності;

13) здійснення заходів щодо ведення в установленому порядку єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов.

3. У сфері благоустрою:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм з благоустрою територій територіальних громад;

2) затвердження відповідно до законодавства правил з питань благоустрою території територіальної громади, торгівлі на ринках комунальної форми власності, додержання тиші в громадських місцях, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність;

3) затвердження вимог щодо облаштування майданчиків для паркування транспортних засобів на території територіальної громади з урахуванням норм, нормативів, стандартів у сфері благоустрою, державних будівельних норм, технічних умов, правил дорожнього руху та інших нормативних документів;

4) визначення обсягів пайової участі власників тимчасових споруд торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення в утриманні об'єктів благоустрою;

5) здійснення дозвільної діяльності у сфері благоустрою;

6) забезпечення виконання місцевих програм та здійснення заходів з благоустрою на території територіальної громади;

7) забезпечення на території територіальної громади чистоти і порядку;

8) організація благоустрою територій територіальної громади та місць відпочинку населення;

9) забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання на території територіальної громади та їх охорони;

10) організація озеленення, охорони зелених насаджень і водойм місцевого значення, створення місць відпочинку громадян;

11) здійснення самоврядного контролю за станом благоустрою та утриманням інженерних споруд та об'єктів, підприємств, установ та організацій, майданчиків для паркування транспортних засобів (у тому числі щодо оплати послуг з користування майданчиками для платного паркування транспортних засобів), озелененням таких територій, охороною зелених насаджень, водних об'єктів на території територіальної громади;

12) визначення на конкурсних засадах підприємств, установ та організацій (балансоутримувачів), відповідальних за утримання об'єктів благоустрою;

13) затвердження схем санітарного очищення території територіальної громади та впровадження систем роздільного збирання побутових відходів;

14) визначення місць стоянок транспортних засобів та майданчиків для паркування на об'єктах благоустрою;

15) визначення графіків роботи зовнішнього освітлення території;

16) визначення на об'єктах благоустрою місць розміщення громадських вбиралень;

17) залучення на договірних засадах коштів і матеріально-технічних ресурсів юридичних та фізичних осіб для здійснення заходів з благоустрою населених пунктів;

18) визначення в установленому порядку розміру відшкодувань юридичними та фізичними особами за забруднення довкілля та інші екологічні збитки, спричинені порушенням законодавства у сфері благоустрою та охорони навколишнього природного середовища;

19) інформування населення про здійснення заходів з благоустрою населених пунктів.

4. У сфері містобудування та архітектури на місцевому рівні:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері містобудування та архітектури на місцевому рівні;

2) розробка, затвердження та реалізація містобудівної документації на місцевому рівні;

3) вибір, вилучення (викуп) і надання землі для містобудівних потреб, визначених містобудівною документацією;

4) забезпечення будівництва та реконструкції існуючої забудови та територій територіальної громади, реставрація, збереження об'єктів культурної спадщини, які знаходяться у власності територіальних громад, та традиційного характеру середовища

5) регулювання земельних відносин при здійсненні містобудівної діяльності;

6) координація на території територіальної громади діяльності суб'єктів містобудування щодо комплексної забудови території територіальної громади;

7) надання відповідно до закону містобудівних умов і обмежень забудови земельних ділянок на території територіальної громади;

8) забезпечення громадських інтересів у сфері містобудівної діяльності, будівництва та розвитку інфраструктури на місцевому рівні;

9) здійснення комплексної забудови територій територіальної громади;

10) здійснення містобудівного моніторингу на місцевому рівні.

5. У сфері підтримки освіти:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері підтримки освіти.

6. У сфері підтримки охорони здоров'я:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері підтримки охорони здоров'я;

2) прийняття рішень щодо доцільності підтримки і розвитку закладів охорони здоров'я понад державні нормативи і гарантії за рахунок коштів місцевого бюджету (у тому числі: покращення умов перебування; - підвищення технологічного забезпечення; зміцнення кадрового потенціалу; програми місцевих стимулів, включаючи стимулювання якості послуг; забезпечення чутливості до потреб громадян, безпосередньо не пов'язаних з наданням послуг);

3) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм громадської охорони здоров'я та місцевих програм забезпечення відповідно до законодавства пільгових категорій населення лікарськими засобами та виробами медичного призначення понад обсяг державних програм.

7. У сфері культури і мистецтва, туризму, підтримки мистецької освіти та охорони культурної спадщини:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері культури і мистецтва, туризму;

2) виконання обов'язків власника пам'яток (об'єктів) культурної спадщини відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини» (за наявності);

3) забезпечення безпеки об'єктів туристичних відвідувань місцевого рівня;

4) збереження природної цілісності туристичної дестинації на території територіальної громади;

8. У сфері фізичної культури та спорту:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері фізичної культури і спорту (у тому числі з метою утворення та належного утримання на місцевому рівні закладів фізичної культури і спорту для осіб з інвалідністю «Інваспорт», об'єктів спортивної інфраструктури).

9. У сфері молодіжної політики:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у молодіжній сфері.

10. У сфері сприяння соціального захисту і соціальному забезпеченню населення:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері соціального захисту і соціального забезпечення понад державні гарантії;

2) прийняття рішення щодо встановлення за рахунок коштів місцевих бюджетів і благодійних надходжень додаткових до встановлених законодавством гарантій щодо соціального захисту населення;

3) прийняття рішень про подання допомоги особам з інвалідністю, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих (померлих або визнаних такими, що пропали безвісти) військовослужбовців, а також військовослужбовців, звільнених у запас (крім військовослужбовців строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу) або відставку, особам з інвалідністю з дитинства, багатодітним сім'ям у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту житла, у придбанні будівельних матеріалів; відведення зазначеним особам у першочерговому порядку земельних ділянок для індивідуального будівництва, садівництва та городництва;

4) прийняття рішень про організацію для малозабезпечених громадян похилого віку, осіб з інвалідністю будинків-інтернатів, побутового обслуговування, продажу товарів у спеціальних магазинах і відділах за соціально доступними цінами, а також безоплатного харчування;

5) прийняття рішень про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, а також інших категорій малозабезпечених громадян; подання допомоги на поховання громадян в інших випадках, передбачених законодавством.

11. У сфері цивільного захисту:

1) підготовка, затвердження, організація виконання та реалізація місцевих програм у сфері цивільного захисту;

2) створення відповідно до законодавства пожежно-рятувальних підрозділів на території територіальної громади, у тому числі у складі центрів безпеки;

3) створення та використання відповідно до законодавства матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж на території територіальної громади

4) реалізація затверджених відповідною радою програм та заходів у сфері цивільного захисту;

5) забезпечення готовності до дій за призначенням пожежно-рятувальних підрозділів та добровільних формувань цивільного захисту (у разі їх утворення) на території територіальної громади;

б) організація відповідно до законодавства та забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання комунальної власності, працівників пожежно-рятувальних підрозділів, а також комунальних аварійно-рятувальних служб та членів добровільної пожежної охорони – у разі їх утворення на території територіальної громади;

7) створення на території територіальної громади місцевих комісій з питань надзвичайних ситуацій для координації діяльності, пов'язаної із забезпеченням захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і реагування на них;

8) призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій на території територіальної громади;

9) утворення органів з евакуації, планування, підготовка та проведення на території громади у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій, пожеж і інших небезпечних подій евакуації населення (зокрема осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп), культурних і матеріальних цінностей на відповідній території;

10) визначення та облаштування місць масового відпочинку громадян на водних об'єктах, облік таких місць та організація заходів щодо забезпечення безпеки в цих місцях;

11) створення комісій з визначення розміру шкоди, заподіяної суб'єктам господарювання і населенню внаслідок надзвичайної ситуації, забезпечення надання довідок про визнання особи постраждалою, списків (реєстрів) постраждалих осіб, а також формування списків загиблих осіб на підставі їх ідентифікації;

12) забезпечення оповіщення та інформування населення, яке проживає на відповідній території, про загрозу виникнення і виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі;

13) забезпечення відповідно до вимог законодавства укриття населення в захисних спорудах цивільного захисту, що належать територіальній громаді, а також інших призначених для цього спорудах, створення, утримання та ведення обліку таких споруд на території територіальної громади, здійснення контролю за їх станом готовності до використання за призначенням;

14) розроблення заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування об'єктів суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх управління, в умовах надзвичайних ситуацій та в особливий період та здійснення контролю за реалізацією зазначених заходів суб'єктами господарювання;

15) здійснення навчання непрацюючого населення діям у надзвичайних ситуаціях;

16) розроблення, забезпечення та виконання планів у сфері цивільного захисту, обов'язкових до виконання на території територіальної громади;

17) організація на території територіальної громади робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж та проведення відновлювальних робіт, залучення в установленому законом порядку до цих робіт суб'єктів господарювання, добровільні формування цивільного захисту, волонтерів, а також населення.

Стаття 36. Сфера компетенції виконавчих органів ради громади

1. Усі повноваження виконавчих органів ради громади є похідними від повноважень місцевого самоврядування.

2. Виконавчі органи ради громади забезпечують виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, інших цільових програм ради громади, виконання рішень ради громади та здійснення місцевого самоврядування на відповідній території.

3. Виконавчі органи ради громади можуть вирішувати будь-які питання, віднесені до їхнього відання рішенням ради громади, в межах сфер власної компетенції ради громади, крім питань, які відповідно до закону виключної компетенції ради громади.

4. Виконавчі органи ради громади забезпечують виконання делегованих повноважень, якими держава відповідно до закону наділяє місцеве самоврядування відповідного рівня.

Стаття 37. Сфера компетенції голови громади

1. Голова громади у межах своєї компетенції:

1) забезпечує здійснення у межах наданих законом делегованих державою повноважень на відповідній території, додержання Конституції та законів України, виконання актів Президента України та відповідних органів виконавчої влади;

2) представляє територіальну громаду, раду громади та колегіальний виконавчий орган ради громади у відносинах з юридичними і фізичними особами;

3) є керівником ради громади як юридичної особи (бюджетної установи);

4) організовує роботу ради громади: скликає сесії, вносить пропозиції та формує порядок денний сесій, головує на пленарних засіданнях та підписує рішення ради громади;

5) організовує роботу колегіального виконавчого органу ради громади (у разі його створення): скликає засідання, вносить пропозиції та формує порядок денний, головує на засіданнях та підписує рішення колегіального виконавчого органу ради;

6) організовує та координує діяльність одноособових виконавчих органів ради громади (у разі не створення колегіального виконавчого органу);

7) вносить до ради громади пропозиції щодо кандидатур на посади: першого заступника, заступників голови громади, секретаря ради громади, керуючого справами громади, секретаря колегіального виконавчого органу ради громади;

8) призначає на посади та звільняє з посад керівників одноособових виконавчих органів ради, підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, крім випадків, встановлених законами України;

9) забезпечує виконання рішень місцевого референдуму, ради громади та її виконавчих органів;

10) є розпорядником бюджетних коштів, використовує їх лише за призначенням, визначеним радою громади;

11) здійснює інші повноваження місцевого самоврядування, визначені цим та іншими законами, якщо вони не віднесені до виключних повноважень ради громади або не віднесені радою громади до повноважень її виконавчих органів.

2. У разі дострокового припинення повноважень головою громади, його повноваження (крім повноважень, визначених пунктом четвертим частини першої цієї статті) до моменту початку повноважень голови громади, обраного на позачергових або чергових виборах, здійснює перший заступник голови громади. Не пізніше як на п'ятнадцятий день після дострокового припинення повноважень голови громади перший заступник голови громади звертається до Верховної Ради України з клопотанням щодо призначення позачергових виборів голови громади. Таке клопотання розглядається Верховною Радою України не пізніше ніж у дев'яностоденний строк з дня дострокового припинення повноважень голови громади.

3. Повноваження голови громади можуть бути тимчасово покладені на керівника відповідної військово-цивільної адміністрації відповідно до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації».

4. Положення частини 2 цієї статті не застосовуються у разі дострокового припинення повноважень голови громади відповідно до Закону України «Про військово-цивільні адміністрації» або Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

8. Голова громади несе персональну відповідальність за здійснення наданих йому законом повноважень.

9. При здійсненні своїх повноважень голова громади є підзвітним, підконтрольним і відповідальним перед територіальною громадою, відповідальним - перед радою громади, а з питань здійснення виконавчими органами ради громади делегованих повноважень - також підконтрольним відповідним органам виконавчої влади.

Стаття 38. Сфера компетенції районної ради

1. Виключно на пленарних засіданнях районної ради вирішуються питання щодо:

- 1) визначення порядку організації діяльності районної ради, утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій;
- 2) затвердження за поданням голови районної ради структури, загальної чисельності апарату ради;
- 3) прийняття рішення про дострокове припинення повноважень голови районної ради, його заступників;
- 4) заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради;
- 5) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах;
- 6) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом;
- 7) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку району, інших цільових програм на районному рівні;
- 8) затвердження рішення про районний бюджет, рішень про внесення змін та доповнень до нього;
- 9) прийняття рішень про порядок користування та розпорядження об'єктами спільної власності територіальних громад району, затвердження переліку майна спільної власності територіальних громад району, яке підлягає приватизації, затвердження рішення про отримання (у тому числі на безоплатній основі) у спільну власність територіальних громад району об'єктів цивільних прав, прийняття рішення про доцільність або недоцільність здійснення державно-приватного партнерства, у тому числі – концесії;
- 10) прийняття рішення про відчуження майна спільної власності територіальних громад району та погодження істотних умов такого відчуження;
- 11) прийняття рішень про заснування та припинення юридичних осіб публічного права, а також рішень про участь районної ради у інших юридичних особах (у тому числі у якості співзасновника), визначення умов передачі та порядку розпорядження майном цими юридичними особами (у тому числі, але не виключно, для надання послуг у освітній, соціальній, житлово-комунальній сферах); управління цими юридичними особами та утримання їх на належному рівні;
- 12) встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до спільної власності територіальних громад району, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до районного бюджету;
- 13) надання згоди та погодження умов, на яких утворені за рішенням районної ради юридичні особи можуть засновувати або виступати співзасновниками інших суб'єктів господарювання;
- 14) прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать районній раді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради

комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать районній раді;

15) визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать районній раді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора;

16) прийняття рішень про передачу відповідній районній державній адміністрації (її структурному підрозділу) повноважень щодо управління майном, яке належить до спільної власності територіальних громад району, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення;

17) прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;

18) прийняття рішень та/або схвалення угод (інших форм правочинів) щодо міжнародного партнерства або іншої взаємодії обласної ради із міжнародними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги;

19) порядку здійснення соціально-економічного та культурного розвитку на районному рівні, у тому числі затвердження відповідних місцевих та інших цільових програм на районному рівні.

2. Делеговані повноваження, якими наділяється районна рада, визначаються законами України та здійснюються з урахуванням приписів цього Закону та Бюджетного кодексу України.

Стаття 39. Сфера компетенції обласної ради

1. Виключно на пленарних засіданнях обласної ради вирішуються питання щодо:

1) визначення порядку організації діяльності обласної ради, утворення і ліквідація постійних та інших комісій ради, затвердження та зміна їх складу, обрання голів комісій;

2) затвердження за поданням голови обласної ради структури, загальної чисельності апарату ради;

3) прийняття рішення про дострокове припинення повноважень голови обласної ради, його заступників;

4) заслуховування повідомлень депутатів про роботу в раді, виконання ними доручень ради;

5) розгляд запитів депутатів, прийняття рішень по запитах;

6) прийняття рішень щодо дострокового припинення повноважень депутата ради в порядку, встановленому законом;

7) затвердження програм соціально-економічного та культурного розвитку області, інших цільових програм регіонального рівня;

8) затвердження рішення про обласний бюджет, рішень про внесення змін та доповнень до нього;

9) прийняття рішень щодо передачі коштів обласного бюджету;

10) затвердження містобудівної документації на регіональному рівні;

11) прийняття рішень про порядок користування та розпорядження об'єктами спільної власності територіальних громад, затвердження переліку майна спільної власності територіальних громад, яке підлягає приватизації, затвердження рішення про отримання (у тому числі на безоплатній основі) у спільну власність територіальних громад об'єктів цивільних прав, прийняття рішення про доцільність або недоцільність здійснення державно-приватного партнерства, у тому числі – концесії;

12) прийняття рішення про відчуження майна спільної власності територіальних громад та погодження істотних умов такого відчуження;

13) прийняття рішень про заснування та припинення юридичних осіб публічного права, а також рішень про участь обласної ради у інших юридичних особах (у тому числі у якості співзасновника), визначення умов передачі та порядку розпорядження майном територіальної громади цими юридичними особами (у тому числі, але не виключно, для надання послуг у медичній, освітній, соціальній, житлово-комунальній сферах); управління цими юридичними особами та утримання їх на належному рівні;

14) встановлення для підприємств, установ та організацій, що належать до спільної власності територіальних громад, розміру частки прибутку, яка підлягає зарахуванню до обласного бюджету;

15) надання згоди та погодження умов, на яких утворені за рішенням обласної ради юридичні особи можуть засновувати або виступати співзасновниками інших суб'єктів господарювання;

16) прийняття рішень про визначення критеріїв, відповідно до яких утворення наглядової ради є обов'язковим у комунальних унітарних підприємствах та у господарських товариствах, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать обласній раді; про затвердження порядку утворення наглядової ради, порядку призначення членів наглядової ради комунального унітарного підприємства; про визначення кола питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради комунального унітарного підприємства; про встановлення вимог до незалежних членів наглядової ради комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать обласній раді;

17) визначення критеріїв відбору незалежного аудитора та критеріїв віднесення комунальних унітарних підприємств і господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать обласній раді, до таких, фінансова звітність яких (у тому числі консолідована) підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, та затвердження порядку такої перевірки і порядку залучення незалежного аудитора;

18) прийняття рішень про передачу відповідній обласній державній адміністрації (її структурному підрозділу) повноважень щодо управління майном, яке належить до спільної власності територіальних громад області, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення;

19) прийняття рішень про об'єднання в асоціації або вступ до асоціацій, інших форм добровільних об'єднань органів місцевого самоврядування та про вихід з них;

20) прийняття рішень та/або схвалення угод (інших форм правочинів) щодо міжнародного партнерства або іншої взаємодії обласної ради із

міжнародними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги, регіонами або органами місцевого самоврядування регіонального рівня інших держав;

21) порядку здійснення соціально-економічного та культурного розвитку на регіональному рівні, у тому числі затвердження відповідних місцевих та інших цільових програм на регіональному рівні;

22) розроблення стратегічних і програмних документів культурного та туристичного розвитку регіонів, розвитку інформаційного простору в регіонах, забезпечення грантової підтримки їх реалізації.

2. Делеговані повноваження, якими наділяється обласна рада, визначаються законами України та здійснюються з урахуванням приписів цього Закону та Бюджетним кодексом України.

Стаття 40. Єдиний державний реєстр повноважень місцевого самоврядування

1. Єдиний державний реєстр повноважень місцевого самоврядування (далі – Реєстр повноважень) створюється з метою забезпечення фізичних та юридичних осіб, а також державних органів та органів місцевого самоврядування, інших учасників публічних відносин достовірною інформацією про повноваження місцевого самоврядування.

2. Орган місцевого самоврядування протягом 20 робочих днів з моменту прийняття рішення про здійснення власного повноваження (або прийняття рішення про розмежування повноважень між радою громади, її виконавчими органами та головою громади) зобов'язаний унести інформацію відомості про відповідне повноваження до Реєстру повноважень.

3. Відомості про делеговані повноваження, якими держава наділяє відповідні органи місцевого самоврядування, вносяться уповноваженим суб'єктом в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

4. Обсяг відомостей, які вносяться до Реєстру повноважень та порядок доступу до них визначається Кабінетом Міністрів України.

5. Реєстр повноважень ведеться державною мовою з використанням програмного забезпечення, розробленого відповідно до державних стандартів, що забезпечує його сумісність і взаємодію з іншими інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційний ресурс держави.

6. Програмне забезпечення Реєстру повноважень повинно забезпечувати:

1) прозорість процесу здійснення публічних повноважень та їх фінансування;

2) забезпечення доступу до інформації;

3) ідентифікацію уповноважених суб'єктів органів місцевого самоврядування та органів державної влади, які вносять відомості до Реєстру повноважень з використанням електронного цифрового підпису та альтернативних електронному цифровому підпису засобів ідентифікації таких суб'єктів;

4) контроль за повнотою внесення відомостей до Реєстру повноважень;

5) передачу державним органам відомостей з Реєстру повноважень у випадках, передбачених цим Законом;

- 6) інформаційну взаємодію між Реєстром повноважень та інформаційними системами державних органів;
- 7) зберігання відомостей про повноваження протягом 75 років з дати внесення запису про повноваження;
- 11) захист даних згідно із законом;
- 12) виконання в повному обсязі функцій держателя та адміністратора бази даних Реєстру повноважень (накопичення, аналіз даних, актуалізація та обробка даних, права доступу тощо);
- 13) проведення інших операцій, визначених цим Законом.

7. Реєстр повноважень та його програмне забезпечення є об'єктом права державної власності.

8. Держателем Реєстру повноважень є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері розвитку місцевого самоврядування.

9. Адміністратори Реєстру повноважень та особливості їх доступу до Реєстру повноважень визначаються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Глава 3. Виборні посадові особи в органах місцевого самоврядування

Стаття 41. Виборні посади місцевого самоврядування

1. В органах місцевого самоврядування виборними є посади:
 - 1) секретаря ради громади;
 - 2) секретаря колегіального виконавчого органу ради громади;
 - 3) старости;
 - 4) голови районної, районної у місті, обласної ради;
 - 5) першого заступника, заступника голови обласної ради;
 - 6) заступника голови районної ради.
2. На посади, зазначені пунктами 1 та 2 частини першої цієї статті, особи обираються у порядку, визначеному цим Законом та законодавством про місцеві вибори.
3. На посади, зазначені пунктами 3-6 частини першої цієї статті, особи обираються відповідною радою з числа її депутатів у порядку, визначеному цим Законом.
4. На посаду, секретаря колегіального виконавчого органу ради громади особи затверджуються радою громади у порядку, визначеному цим Законом.
5. На осіб, які займають виборні посади, поширюються обмеження, передбачені Законом України «Про запобігання корупції» для посадових осіб місцевого самоврядування.
6. На осіб, які займають посади, передбачені пунктами 1 та 2 частини першої цієї статті, поширюються повноваження та гарантії депутатів місцевих рад, передбачені законом про статус депутатів місцевих рад, якщо інше не встановлено законом.
7. На осіб, що займають виборні посади, поширюється дія законодавства про службу в органах місцевого самоврядування та законодавства про працю в частині, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 42. Секретар ради громади

1. Секретар ради громади обирається радою громади з числа її депутатів на строк повноважень ради за пропозицією голови громади.

2. Пропозиція щодо кандидатури секретаря ради громади може вноситися на розгляд ради не менш як половиною депутатів від її загального складу у разі, якщо:

1) на день проведення першої сесії ради громади, обраної на чергових виборах, не завершені вибори голови громади;

2) рада громади не підтримала кандидатуру на посаду секретаря ради громади, запропоновану головою громади;

3) протягом тридцяти днів з дня відкриття першої сесії ради громади голова громади не вніс кандидатуру на посаду секретаря ради громади;

4) на наступній черговій сесії після виникнення вакансії секретаря ради громади у зв'язку з достроковим припиненням його повноважень голова громади не вніс на розгляд ради кандидатуру на посаду секретаря ради громади.

У разі якщо рада громади не підтримала кандидатуру, внесену на її розгляд не менш як половиною депутатів від її загального складу згідно з пунктом 2 цієї частини, наступну пропозицію щодо кандидатури секретаря ради громади вносить голова громади.

3. Секретар ради громади:

1) скликає сесії ради у випадках, передбачених частиною шостою статті 46 цього Закону; повідомляє депутатам і доводить до відома населення інформацію про час і місце проведення сесії ради, питання, які передбачається внести на розгляд ради;

2) веде засідання ради та підписує її рішення у випадках, передбачених частиною шостою статті 46 цього Закону;

3) організує підготовку сесій ради, питань, що вносяться на розгляд ради, забезпечує оприлюднення проектів рішень ради відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» та інших законів;

4) забезпечує своєчасне доведення рішень ради до виконавців і населення, організує контроль за їх виконанням, забезпечує оприлюднення рішень ради відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», забезпечує офіційне оприлюднення рішень ради, які відповідно до закону є регуляторними актами, а також документів, підготовлених у процесі здійснення радою регуляторної діяльності, та інформації про здійснення радою регуляторної діяльності;

5) координує діяльність постійних та інших комісій ради, дає їм доручення, сприяє організації виконання їх рекомендацій;

6) сприяє депутатам ради у здійсненні їх повноважень;

7) організує за дорученням ради відповідно до законодавства здійснення заходів, пов'язаних з підготовкою і проведенням референдумів та виборів до органів державної влади і місцевого самоврядування;

8) забезпечує зберігання у відповідних органах місцевого самоврядування офіційних документів, пов'язаних з місцевим самоврядуванням відповідної територіальної громади, забезпечує доступ до них осіб, яким це право надано у встановленому порядку;

10) вирішує за дорученням ради громади інші питання, пов'язані з діяльністю ради громади.

4. Покладення на секретаря ради громади функцій щодо здійснення повноважень виконавчих органів ради чи забезпечення їх діяльності не допускається.

Стаття 43. Секретар колегіального виконавчого органу ради громади

1. Секретар колегіального виконавчого органу ради громади (у разі його утворення) затверджується радою громади на строк повноважень ради громади за пропозицією голови громади.

2. Секретар колегіального виконавчого органу ради громади:

1) організує підготовку засідань колегіального виконавчого органу ради громади, питань, що вносяться на розгляд засідань, забезпечує оприлюднення проектів рішень колегіального виконавчого органу ради громади відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації» та інших законів;

2) забезпечує своєчасне доведення рішень колегіального виконавчого органу ради громади до виконавців і населення, організує контроль за їх виконанням, забезпечує оприлюднення рішень відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації», забезпечує офіційне оприлюднення рішень колегіального виконавчого органу ради, які відповідно до закону є регуляторними актами, а також документів, підготовлених у процесі здійснення колегіальним виконавчим органом ради громади регуляторної діяльності, та інформації про здійснення ним регуляторної діяльності;

3) вирішує за дорученням колегіального виконавчого органу ради громади, голови громади інші питання, пов'язані з діяльністю колегіального виконавчого органу ради громади.

3. Секретар колегіального виконавчого органу ради громади може бути уповноважений на виконання окремих повноважень виконавчих органів ради громади за рішенням колегіального виконавчого органу ради громади.

Стаття 44. Староста

1. Староста є посадовою особою місцевого самоврядування.

2. Староста обирається жителями відповідного старостинського округу в порядку, визначеному законом на строк повноважень ради громади.

3. Повноваження старости починаються з моменту оголошення на пленарному засіданні ради громади відповідною територіальною виборчою комісією рішення щодо його обрання та реєстрації.

4. Порядок організації роботи старости визначається цим Законом та Положенням про старосту, затвердженим радою громади.

5. Староста:

1) представляє інтереси жителів відповідного старостинського округу у раді громади та її виконавчих органах;

2) бере участь у пленарних засіданнях ради громади та засіданнях її постійних комісій з питань, що стосуються інтересів жителів відповідного старостинського округу та має право гарантованого виступу на них;

3) входить до складу Ради старост при голові громади (у разі її утворення);

4) здійснює інші повноваження, визначені Положенням про старосту.

6. Староста є підзвітним перед жителями відповідного старостинського округу, підконтрольним та відповідальним - перед головою громади.

7. Староста зобов'язаний не рідше одного разу на рік надавати звіт про свою роботу перед жителями відповідного старостинського округу на відкритій зустрічі з ними.

Стаття 45. Голова районної, обласної, районної у місті ради

1. Голова районної, обласної, районної у місті (у разі її створення) ради обирається відповідною радою шляхом таємного голосування з числа її депутатів на строк повноважень ради та працює у раді на постійній основі.

2. Голова ради здійснює свої повноваження до припинення ним повноважень депутата ради відповідного скликання, крім випадків, передбачених частинами четвертою та п'ятою цієї статті. Голова ради вважається звільненим з посади з дня припинення ним депутатських повноважень або повноважень голови.

3. У своїй діяльності голова ради є підзвітним раді та може бути звільнений з посади радою шляхом таємного голосування. Питання про звільнення голови ради може бути внесено на розгляд ради на вимогу не менш як третини депутатів від загального складу ради.

Звільнення особи з посади голови ради не має наслідком припинення нею повноважень депутата цієї ради.

4. Повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради також вважаються достроково припиненими без припинення повноважень депутата ради в разі звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень голови ради.

Зазначені повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради припиняються, а відповідна особа звільняється з посади голови ради з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт.

5. Голова районної, обласної, районної у місті ради:

1) скликає сесії ради, повідомляє депутатам і доводить до відома населення інформацію про час і місце проведення сесії ради, питання, які передбачається внести на розгляд ради, веде засідання ради;

2) забезпечує підготовку сесій ради і питань, що вносяться на її розгляд, доведення рішень ради до виконавців, організує контроль за їх виконанням;

3) представляє раді кандидатури для обрання на посаду відповідно заступника голови районної, районної у місті ради чи першого заступника, заступника голови обласної ради; вносить на затвердження ради пропозиції щодо структури органів ради, її виконавчого апарату, витрат на їх утримання;

4) вносить раді пропозиції щодо утворення і обрання постійних комісій ради;

5) координує діяльність постійних комісій ради, дає їм доручення, сприяє організації виконання їх рекомендацій;

6) організує подання депутатам допомоги у здійсненні ними своїх повноважень;

7) організує відповідно до законодавства проведення референдумів та виборів до органів державної влади і місцевого самоврядування;

- 8) організує роботу президії (колегії) ради (у разі її створення);
 - 9) призначає і звільняє керівників та інших працівників структурних підрозділів виконавчого апарату ради;
 - 10) здійснює керівництво виконавчим апаратом ради;
 - 11) є розпорядником коштів, передбачених на утримання ради та її виконавчого апарату;
 - 12) підписує рішення ради, протоколи сесій ради;
 - 13) забезпечує роботу по розгляду звернень громадян та доступу до публічної інформації; веде особистий прийом громадян;
 - 14) забезпечує гласність у роботі ради та її органів, обговорення громадянами проектів рішень ради, важливих питань місцевого значення, вивчення громадської думки, оприлюднює рішення ради;
 - 15) представляє раду у відносинах з державними органами, іншими органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, трудовими колективами, адміністрацією підприємств, установ, організацій і громадянами, а також у зовнішніх відносинах відповідно до законодавства;
 - 16) за рішенням ради звертається до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад у сфері їх спільних інтересів, а також повноваження районних, обласних рад та їх органів;
 - 17) звітує перед радою про свою діяльність не менше одного разу на рік, у тому числі про виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації», здійснення державної регуляторної політики відповідно виконавчим апаратом районної, обласної ради, районної у місті ради, а на вимогу не менш як третини депутатів - у визначений радою термін;
 - 18) вирішує інші питання, доручені йому радою.
7. Голова районної, обласної, районної у місті ради в межах своїх повноважень видає розпорядження.

Стаття 46. Підстави дострокового припинення повноважень виборних посадових осіб

1. Загальними підставами для дострокового припинення повноваження осіб, що займають виборні посади місцевого самоврядування є:

- 1) звернення особи з особистою заявою про дострокове складення повноважень;
- 2) припинення особою громадянства України або виїзд на постійне проживання за межі України;
- 3) набуття особою громадянства іншої держави;
- 4) набрання законної сили щодо особи обвинувального вироку суду за вчинення умисних злочинів, які передбачають обмеження або позбавлення волі або санкцію у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- 5) набрання законної сили рішенням суду про притягнення особи до відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким накладено стягнення у виді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язана з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

б) набрання законної сили рішенням суду про визнання особи недієздатною, безвісно відсутньою чи оголошення померлою;

7) смерть особи.

2. Повноваження особи, яка займає виборну посаду місцевого самоврядування припиняються достроково, а відповідна особа звільняється з посади:

1) з підстав, зазначених у пунктах 1, 2, 3 частини першої цієї статті, - з дня прийняття радою громади рішення, яким береться до відома зазначений факт;

2) з підстав, зазначених у пунктах 4, 5, 7 частини першої цієї статті, - з дня, наступного за днем одержання радою громади копії відповідного рішення суду, без прийняття рішення ради;

3) з підстави, зазначеної у пункті 8 частини першої цієї статті, - з дня смерті, засвідченої свідоцтвом про смерть;

4) з підстави, зазначеної у частині 11 цієї статті, - з моменту вступу на цю посаду іншої особи, обраної на наступних місцевих виборах;

5) у випадку, передбаченому частиною 9 цієї статті, - з дня прийняття радою громади рішення про дострокове припинення повноважень старости;

6) з підстави, зазначеної в частині 10 цієї статті, - з дня набрання чинності актом Президента України про утворення відповідної військової адміністрації населеного пункту (населених пунктів).

3. Крім, підстав, зазначених частиною першою цієї статті, повноваження секретаря ради громади можуть бути достроково припинені за рішенням ради громади. Повноваження достроково припиняються, а особа звільняється з посади в день прийняття радою громади рішення, без припинення особою повноважень депутата відповідної ради.

4. Крім, підстав, зазначених частиною першою цієї статті, повноваження старости можуть бути достроково припинені за рішенням ради громади, якщо він порушує Конституцію або закони України, права і свободи громадян, не забезпечує здійснення наданих йому повноважень. Рішення про дострокове припинення повноважень старости рада приймає таємним або відкритим голосуванням більшістю голосів від загального складу ради.

5. Крім, підстав, зазначених частиною першою цієї статті, повноваження старости можуть бути достроково припинені також у випадку, передбаченому Законом України «Про правовий режим воєнного стану».

6. Крім, підстав, зазначених частиною першою цієї статті, повноваження секретаря колегіального виконавчого органу ради громади можуть бути достроково припинені за рішенням ради громади.

7. Крім підстав, зазначених частиною першою цієї статті, повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради також вважаються достроково припиненими без припинення повноважень депутата ради в разі звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень голови ради. Повноваження голови районної, обласної, районної у місті ради припиняються, а відповідна особа звільняється з посади голови ради з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт.

8. Повноваження заступника голови районної у місті, районної ради, першого заступника, заступника голови обласної ради можуть бути достроково

припинені без припинення повноважень депутата відповідної ради за рішенням відповідної ради, що приймається шляхом таємного голосування. Питання про дострокове припинення їх повноважень може бути внесено на розгляд відповідної ради на вимогу не менш як третини депутатів від загального складу ради або голови ради.

Повноваження заступника голови районної у місті, районної ради, першого заступника, заступника голови обласної ради також вважаються достроково припиненими без припинення повноважень депутата відповідної ради в разі звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень заступника (першого заступника) голови ради.

Зазначені повноваження заступника (першого заступника) голови ради припиняються з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт.

Відповідна особа звільняється з посади заступника (першого заступника) голови ради з дня припинення її повноважень.

Глава 4. Інші керівні посадові особи в органах місцевого самоврядування

Стаття 47. Перший заступник, заступники голови громади

1. Перший заступник, заступники голови громади призначаються на посади головою громади на строк його повноважень.

2. Перший заступник голови громади здійснює повноваження голови громади (крім повноважень, визначених пунктом четвертою частини першої статті 37 цього Закону) у разі його тимчасової відсутності (перебування у відпустці, відрядженні та у випадку тимчасової непрацездатності) та у разі дострокового припинення його повноважень.

3. Перший заступник, заступники голови громади:

1) здійснюють координацію діяльності та загальне керівництво виконавчих органів ради громади у відповідних сферах;

2) підзвітні та підконтрольні голові громади;

3) входять до складу колегіального виконавчого органу ради громади (у разі його утворення) за посадою;

4) вирішують за дорученням голови громади інші питання місцевого самоврядування, віднесені до компетенції виконавчих органів ради громади.

4. Розподіл повноважень між першим заступником та заступниками голови громади здійснюється головою громади.

5. Покладення на першого заступника, заступників голови громади функцій щодо здійснення повноважень ради громади чи забезпечення її діяльності не допускається.

6. На першого заступника, заступників голови громади поширюється дія законодавства про службу в органах місцевого самоврядування та законодавства про працю, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 48. Керуючий справами громади

1. Керуючий справами громади призначається на посаду головою громади за спеціальною конкурсною процедурою з числа сертифікованих фахівців (професійних керуючих справами).

2. Керуючий справами громади:

1) відповідає за дотримання Конституції і законів України у процесі прийняття рішень радою громади та її виконавчими органами, візує прийняті ними акти перед уведенням їх у дію;

2) здійснює керівництво апаратом ради громади.

4. У разі тривалої відсутності керуючого справами громади (відпустки, тимчасова непрацездатність тощо) його повноваження здійснюються головою громади одноособово.

5. На керуючого справами громади поширюється дія законодавства про службу в органах місцевого самоврядування та законодавства про працю, якщо інше не встановлено законом.

6. Порядок формування кадрового резерву та спеціальна конкурсна процедура з відбору сертифікованих фахівців – професійних керуючих справами визначається центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби за погодженням із асоціаціями органів місцевого самоврядування із всеукраїнським статусом.

Глава 5. Порядок формування, організація роботи органів місцевого самоврядування

Стаття 49. Порядок формування рад

1. Рада громади, районна в місті (у разі її створення), районна, обласна рада складається з депутатів, які обираються жителями відповідної територіальної громади, району в місті, району, області на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

2. Порядок організації і проведення виборів депутатів місцевих рад визначається Виборчим кодексом України.

3. Загальний склад ради визначається відповідно до Виборчого кодексу України.

4. Рада вважається повноважною за умови обрання не менш як двох третин депутатів від загального складу ради.

5. У разі якщо до ради обрано менше двох третин її складу, до обрання необхідної кількості депутатів продовжує здійснювати повноваження рада попереднього скликання.

6. У разі дострокового припинення повноважень деяких депутатів, внаслідок чого до складу ради входить менш як дві третини депутатів, до обрання необхідної кількості депутатів така рада вважається повноважною за наявності більше половини депутатів від загального складу ради.

7. Строк повноважень місцевої ради, обраної на чергових місцевих виборах, визначається Конституцією України.

8. Повноваження місцевої ради, обраної на позачергових, повторних або перших виборах, закінчуються в день відкриття першої сесії відповідної ради, обраної на наступних (чергових або позачергових) виборах.

Стаття 50. Сесія ради

1. Рада громади, районна у місті (у разі її створення), районна, обласна рада проводить свою роботу сесійно. Сесія складається з пленарних засідань ради, а також засідань постійних комісій ради.

2. Перша сесія новообраної ради громади скликається відповідною територіальною виборчою комісією не пізніше як через два тижні після реєстрації новообраних депутатів ради в кількості, яка забезпечує повноважність складу ради відповідно до цього Закону. Перше пленарне засідання першої сесії відкриває голова зазначеної територіальної виборчої комісії, який інформує раду про підсумки виборів депутатів, а також про підсумки виборів відповідно голови громади. З моменту визнання повноважень депутатів ради нового скликання та новообраного голови громади головує на пленарних засіданнях ради громади першої сесії новообраний голова.

У разі якщо на час проведення першої сесії відповідний голова громади не зареєстрований відповідно до Виборчого кодексу України, про що на сесії ради інформує голова територіальної виборчої комісії, рада обирає тимчасову президію з числа депутатів ради в кількості трьох - п'яти осіб. Члени тимчасової президії по черговою головує на пленарних засіданнях ради до обрання секретаря ради. З часу обрання секретаря ради він головує на пленарних засіданнях ради громади.

3. Першу сесію новообраної районної у місті, районної, обласної ради скликає відповідна територіальна виборча комісія не пізніше як через два тижні після реєстрації новообраних депутатів ради у кількості, яка забезпечує повноважність складу ради відповідно до цього Закону. Перше пленарне засідання першої сесії відкриває голова зазначеної територіальної виборчої комісії, який інформує раду про підсумки виборів депутатів. З моменту визнання повноважень депутатів ради нового скликання рада обирає тимчасову президію з числа депутатів ради в кількості не більше п'яти осіб - представників партій (блоків), які набрали найбільшу кількість голосів на виборах. Члени тимчасової президії по черговою головує на пленарних засіданнях ради до обрання голови ради. З часу обрання голови ради він веде пленарні засідання ради відповідно до вимог цього Закону та регламенту ради.

4. Наступні сесії ради скликаються: ради громади - відповідно головою громади; районної у місті, районної, обласної - головою відповідної ради.

5. Сесія ради скликається в міру необхідності, але не менше одного разу на квартал, а з питань відведення земельних ділянок та надання документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності - не рідше ніж один раз на місяць.

6. У разі немотивованої відмови голови громади, голови районної у місті, районної, обласної ради або неможливості його скликати сесія ради скликається: ради громади - секретарем ради громади; районної у місті, районної, обласної ради - відповідно заступником голови районної у місті, районної ради чи першим заступником, заступником голови обласної ради.

У цих випадках сесія скликається:

1) якщо сесія не скликається головою громади (головою районної у місті, районної, обласної ради) у строки, передбачені цим Законом;

2) якщо голова громади (голова районної у місті, районної, обласної ради) без поважних причин не скликав сесію у двотижневий строк після настання умов, передбачених частиною сьомою цієї статті.

7. Сесія ради громади, районної, обласної ради повинна бути також скликана за пропозицією не менш як однієї третини депутатів від загального складу відповідної ради, виконавчого органу ради громади або голови відповідної місцевої державної адміністрації.

8. Сесія ради скликається для розгляду електронної петиції, що набрала необхідну кількість підписів, протягом строку, встановленого для її розгляду.

9. У разі якщо посадові особи, зазначені у частинах четвертій та шостій цієї статті, у двотижневий строк не скликають сесію на вимогу суб'єктів, зазначених у частині сьомій цієї статті, або у разі якщо такі посади є вакантними, сесія може бути скликана депутатами відповідної ради, які становлять не менш як одну третину складу ради, або постійною комісією ради.

10. Рішення про скликання сесії ради відповідно до частин четвертої, шостої та восьмої цієї статті доводиться до відома депутатів і населення не пізніше як за 10 днів до сесії, а у виняткових випадках - не пізніше як за день до сесії із зазначенням часу скликання, місця проведення та питань, які передбачається внести на розгляд ради.

11. Сесію сільської, селищної, міської ради відкриває і веде відповідно голова громади, а у випадках, передбачених частиною шостою цієї статті, - секретар ради; сесію районної у місті, районної, обласної ради - голова ради або відповідно заступник голови районної у місті, районної ради чи перший заступник, заступник голови обласної ради. У випадку, передбаченому частиною восьмою цієї статті, сесію відкриває за дорученням групи депутатів, з ініціативи якої скликана сесія, один з депутатів, що входить до її складу, а веде за рішенням ради - один з депутатів цієї ради.

12. Сесія ради є повноважною, якщо в її пленарному засіданні бере участь більше половини депутатів від загального складу ради.

13. Пропозиції щодо питань на розгляд ради можуть вноситися головою громади, постійними комісіями, депутатами, виконавчим органом ради громади, головою місцевої державної адміністрації, головою районної, обласної ради, територіальною громадою у спосіб, передбачений Статутом територіальної громади або цим Законом. Пропозиції щодо прийняття рішень, які відповідно до закону є регуляторними актами, вносяться з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

14. Не пізніше як на другій сесії затверджується регламент роботи відповідної ради, а також положення про постійні комісії ради.

15. Порядок проведення першої сесії ради, порядок обрання голови та заступника (заступників) голови районної у місті, районної, обласної ради, секретаря ради громади, скликання чергової та позачергової сесії ради, призначення пленарних засідань ради, підготовки і розгляду питань на пленарних засіданнях, прийняття рішень ради про затвердження порядку денного сесії та з інших процедурних питань, а також порядок роботи сесії визначаються регламентом ради з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». До

прийняття регламенту ради чергового скликання застосовується регламент ради, що діяв у попередньому скликанні.

16. Протоколи сесій ради громади, прийняті нею рішення підписуються особисто головою громади, районної у місті, районної, обласної ради - головою відповідної ради, у разі їх відсутності - відповідно секретарем ради громади, відповідно заступником голови районної у місті, районної ради чи першим заступником, заступником голови обласної ради, а у випадку, передбаченому частинами сьомою та восьмою цієї статті, - депутатом ради, який за дорученням депутатів головував на її засіданні.

17. Сесії ради проводяться гласно із забезпеченням права кожного бути присутнім на них, крім випадків, передбачених законодавством. Порядок доступу до засідань визначається радою відповідно до закону. Протоколи сесії ради є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Стаття 51. Постійні комісії ради

1. Постійні комісії ради є органами ради, що обираються з числа її депутатів, для вивчення, попереднього розгляду і підготовки питань, які належать до її відання, здійснення контролю за виконанням рішень ради, її виконавчих органів.

2. Постійні комісії обираються радою на строк її повноважень у складі голови і членів комісії. Всі інші питання структури комісії вирішуються відповідною комісією.

3. До складу постійних комісій не можуть бути обрані голова громади, секретар ради громади, голова районної у місті (у разі її створення), районної, обласної ради, їх заступники.

4. Постійні комісії за дорученням ради або за власною ініціативою попередньо розглядають проекти програм соціально-економічного і культурного розвитку, місцевого бюджету, звіти про виконання програм і бюджету, вивчають питання, віднесені до сфер компетенції відповідної ради та готують пропозиції з цих питань, розробляють проекти рішень ради та готують висновки з цих питань, виступають на сесіях ради з доповідями і співдоповідями.

5. Постійні комісії попередньо розглядають кандидатури осіб, які пропонуються для обрання, затвердження, призначення або погодження відповідною радою, готують висновки з цих питань.

6. Постійні комісії за дорученням ради, голови, відповідно заступника голови районної у місті, районної ради чи першого заступника, заступника голови обласної ради, секретаря ради громади або за власною ініціативою вивчають діяльність підзвітних і підконтрольних раді та виконавчому комітету ради громади, районної у місті ради органів, а також з питань, віднесених до відання ради, місцевих державних адміністрацій, підприємств, установ та організацій, їх відокремлених структурних підрозділів незалежно від форм власності та їх посадових осіб, подають за результатами перевірки рекомендації на розгляд їх керівників, а в необхідних випадках - на розгляд ради або виконавчому органу ради громади, районної у місті ради; здійснюють контроль

за виконанням рішень ради, виконавчих органів ради громади, районної у місті ради.

7. Постійні комісії у питаннях, які належать до їх відання, та в порядку, визначеному законом, мають право отримувати від керівників органів, підприємств, установ, організацій та їх відокремлених структурних підрозділів необхідні матеріали і документи.

8. Організація роботи постійної комісії ради покладається на голову комісії. Голова комісії скликає і веде засідання комісії, дає доручення членам комісії, представляє комісію у відносинах з іншими органами, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями, а також громадянами, організує роботу по реалізації висновків і рекомендацій комісії. У разі відсутності голови комісії або неможливості ним виконувати свої повноваження з інших причин його функції здійснює заступник голови комісії або секретар комісії.

9. Засідання постійної комісії скликається в міру необхідності і є правомочним, якщо в ньому бере участь не менш як половина від загального складу комісії.

10. За результатами вивчення і розгляду питань постійні комісії готують висновки і рекомендації. Висновки і рекомендації постійної комісії приймаються більшістю голосів від загального складу комісії і підписуються головою комісії, а в разі його відсутності - заступником голови або секретарем комісії. Протоколи засідань комісії підписуються головою і секретарем комісії. Висновки і рекомендації постійної комісії, протоколи її засідань є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

11. Рекомендації постійних комісій підлягають обов'язковому розгляду органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами, яким вони адресовані. Про результати розгляду і вжиті заходи повинно бути повідомлено комісіям у встановлений ними строк.

12. Постійна комісія для вивчення питань, розробки проектів рішень ради може створювати підготовчі комісії і робочі групи з залученням представників громадськості, вчених і спеціалістів. Питання, які належать до відання кількох постійних комісій, можуть за ініціативою комісій, а також за дорученням ради громади, її голови, відповідно заступника голови районної у місті, районної ради чи першого заступника, заступника голови обласної ради, секретаря ради громади розглядатися постійними комісіями спільно. Висновки і рекомендації, прийняті постійними комісіями на їх спільних засіданнях, підписуються головами відповідних постійних комісій.

13. Депутати працюють у постійних комісіях на громадських засадах. За рішенням обласних рад голови постійних комісій з питань бюджету можуть працювати в раді на постійній основі.

14. Постійні комісії є підзвітними раді та відповідальними перед нею.

15. Перелік, функціональна спрямованість і порядок організації роботи постійних комісій визначаються регламентом відповідної ради та Положенням про постійні комісії, що затверджується радою з урахуванням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської

діяльності» щодо реалізації повноважень ради у здійсненні державної регуляторної політики постійними комісіями відповідної ради.

Стаття 52. Тимчасові контрольні комісії ради

1. Для здійснення контролю з конкретно визначених радою питань, що належать до сфери компетенції органу місцевого самоврядування відповідного рівня місцеві ради можуть утворювати тимчасові контрольні комісії ради.

2. Тимчасові контрольні комісії утворюються з числа депутатів відповідної ради. Контрольні комісії подають звіти і пропозиції на розгляд ради.

2. Рішення про створення тимчасової контрольної комісії ради, її назву та завдання, персональний склад комісії та її голову вважається прийнятим, якщо за це проголосувало не менше однієї третини депутатів від загального складу ради.

3. Депутати, які входять до складу тимчасової контрольної комісії, та залучені комісією для участі в її роботі спеціалісти, експерти, інші особи не повинні розголошувати інформацію, яка стала їм відома у зв'язку з її роботою, до моменту оприлюднення результатів роботи комісії на пленарному засіданні відповідної ради.

4. Повноваження тимчасової контрольної комісії ради припиняються з моменту прийняття радою остаточного рішення щодо результатів роботи цієї комісії, а також у разі припинення повноважень ради, яка створила цю комісію.

Стаття 53. Депутат ради

1. Повноваження депутата місцевої ради починаються з моменту офіційного оголошення відповідною територіальною виборчою комісією на сесії ради рішення про підсумки виборів та визнання повноважень депутатів і закінчуються в день першої сесії ради нового скликання.

Повноваження депутата можуть бути припинені достроково у випадках, передбачених законом.

Рада невідкладно інформує відповідну територіальну виборчу комісію про дострокове припинення повноважень депутата ради.

2. Депутат представляє інтереси всієї територіальної громади, має всю повноту прав, що забезпечують його активну участь у діяльності ради та утворюваних нею органів, несе обов'язки перед виборцями, радою та її органами, виконує їх доручення. Депутат, крім секретаря ради, повинен входити до складу однієї з постійних комісій ради.

3. На час сесій, засідань постійних комісій рад, а також для здійснення депутатських повноважень в інших, передбачених законом випадках, депутат звільняється від виконання виробничих або службових обов'язків з відшкодуванням йому середнього заробітку за основним місцем роботи та інших витрат, пов'язаних з депутатською діяльністю, за рахунок відповідного місцевого бюджету.

4. Депутат зобов'язаний брати участь у роботі сесій ради, засідань постійної та інших комісій ради, до складу яких його обрано.

5. У разі пропуску депутатом протягом року більше половини пленарних засідань ради або засідань постійної комісії, невиконання ним без поважних причин рішень і доручень ради та її органів відповідна рада може звернутися до виборців з пропозицією про відкликання такого депутата у встановленому законом порядку.

6. Депутат має право ухвального голосу з усіх питань, які розглядаються на сесіях ради, а також на засіданнях постійної та інших комісій ради, до складу яких його обрано.

7. Депутат має право звернутися із запитом до керівників ради та її органів, голови громади, керівників органів, підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих або зареєстрованих на відповідній території, а також до голови місцевої державної адміністрації з питань, віднесених до відання ради.

8. Орган або посадова особа, до яких звернено запит, зобов'язані дати усну чи письмову відповідь на запит на сесії ради у строки і в порядку, встановлені радою відповідно до закону. За результатами розгляду запиту рада приймає рішення.

9. Пропозиції і зауваження, висловлені депутатами на сесії ради, або передані в письмовій формі головному на сесії, розглядаються радою чи за її дорученням постійними комісіями ради або надсилаються на розгляд підзвітним і підконтрольним їй органам та посадовим особам, які зобов'язані розглянути ці пропозиції і зауваження у строки, встановлені радою, і про вжиті заходи повідомити депутатів та раді.

10. Депутат має право знайомитися з будь-якими офіційними документами, які зберігаються у відповідних органах місцевого самоврядування, та робити виписки, копіювання цих документів.

11. Повноваження депутатів, порядок організації і гарантії депутатської діяльності визначаються Конституцією України, цим Законом, законом про статус депутата, іншими законами.

Стаття 54. Президія (колегія) районної, обласної ради

1. Районна, обласна рада може утворити президію (колегію) ради. Президія (колегія) ради є дорадчим органом ради, який попередньо готує узгоджені пропозиції і рекомендації з питань, що передбачається внести на розгляд ради. Президія (колегія) ради може приймати рішення, які мають дорадчий характер.

2. До складу президії (колегії) ради входять голова ради, відповідно заступник голови районної, районної у місті ради чи перший заступник, заступник голови обласної ради, голови постійних комісій ради, уповноважені представники депутатських груп і фракцій.

3. Президія (колегія) ради діє на основі Положення про неї, що затверджується радою.

Стаття 55. Виконавчий апарат районної, обласної ради

1. Виконавчий апарат районної, обласної ради забезпечує здійснення радою повноважень, наданих їй Конституцією України, цим та іншими законами.

2. Виконавчий апарат ради здійснює організаційне, правове, інформаційне, аналітичне, матеріально-технічне забезпечення діяльності ради, її органів, депутатів, сприяє здійсненню відповідною радою взаємодії і зв'язків з територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади, органами та посадовими особами місцевого самоврядування. Виконавчий апарат ради забезпечує виконання заходів з відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих відповідною радою, якщо рішенням цієї ради повноваження щодо забезпечення виконання заходів з відстеження результативності цих регуляторних актів не делеговано відповідним місцевим державним адміністраціям.

3. Виконавчий апарат ради утворюється відповідною радою. Його структура, чисельність та витрати на утримання встановлюються радою за поданням її голови.

4. Виконавчий апарат ради за посадою очолює голова відповідної ради.

Глава 6. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування

Стаття 56. Загальні вимоги до актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування

1. Органи місцевого самоврядування та їхні посадові особи у межах своєї компетенції приймають нормативно-правові та індивідуальні акти.

Нормативно-правовий акт органу або посадової особи місцевого самоврядування (нормативно-правовий акт) – це акт управління відповідного органу (особи), який встановлює, змінює, припиняє (скасовує) загальні правила регулювання однотипних відносин, і який розрахований на довгострокове та неодноразове застосування;

Індивідуальний акт органу або посадової особи місцевого самоврядування (індивідуальний акт) – це акт відповідного органу (особи), виданий (прийнятий) на виконання владних управлінських функцій або в порядку надання публічних послуг, який стосується прав або інтересів визначеної в акті особи або осіб, та дія якого вичерпується його виконанням або має визначений строк.

2. Нормативно-правовий акт набуває чинності з моменту його оприлюднення у Реєстрі актів органів місцевого самоврядування, якщо більш пізній строк набрання чинності або введення у дію окремих положень чи усього акту не визначений безпосередньо у його тексті.

Створення, утримання, адміністрування та забезпечення доступу до Реєстру актів органів місцевого самоврядування здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Індивідуальний акт набуває чинності з моменту його оприлюднення на офіційному веб-ресурсі відповідного органу місцевого самоврядування, якщо більш пізній строк набрання чинності або введення у дію окремих положень чи усього акту не визначений безпосередньо у його тексті.

Індивідуальний акт оприлюднюється в Реєстрі актів органів місцевого самоврядування протягом 10 (десяти) робочих днів з дати його прийняття. Невнесення індивідуального акту до Реєстру актів органів місцевого самоврядування у вказаний строк є підставою для визнання його незаконним в

судовому порядку за заявою заінтересованої особи, об'єднання громадян, органу місцевого самоврядування, прокурора, органу державної влади.

3. Нормативно-правовий акт може бути змінений або скасований органом (посадовою особою) місцевого самоврядування, який його видав (прийняв), або органом (посадовою особою) місцевого самоврядування, якій він підпорядкований, або правонаступником такого органу.

Індивідуальний акт може бути змінений або скасований органом (посадовою особою) місцевого самоврядування, який його видав (прийняв), або органом (посадовою особою) місцевого самоврядування, якій він підпорядкований, якщо на підставі приписів цього акту не виникли правовідносини, пов'язані з його реалізацією.

Індивідуальний акт, на підставі приписів якого виникли правовідносини, пов'язані з його реалізацією, може бути змінений або скасований органом (посадовою особою) місцевого самоврядування, який його видав (прийняв), або органом (посадовою особою) місцевого самоврядування, якій він підпорядкований, якщо суб'єкти правовідносин, на яких направлена дія відповідного акту, не заперечують проти цього.

У разі реорганізації органів місцевого самоврядування правонаступники таких органів або органи, яким вони підпорядковані, можуть змінювати або скасовувати будь-які невиконані індивідуальні акти.

4. Порядок зміни або скасування актів органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб, що здійснюється ними самостійно або на підставі рішення (розпорядження) органу (особи), якій підпорядкований автор відповідного акту, визначається радою громади.

5. Акти органів (посадових осіб) місцевого самоврядування можуть бути змінені або скасовані у судовому порядку з мотивів їхньої невідповідності Конституції та законам України.

Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування або їх окремі положення, що визнані незаконними у судовому порядку, скасовуються, втрачають чинність з дня набрання законної сили рішенням суду, якщо інше не встановлено таким рішенням суду.

6. Невмотивована зміна або скасування акту органу (посадової особи) місцевого самоврядування забороняється.

7. Розроблення проектів нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування здійснюється з обов'язковим урахуванням принципу недискримінації.

З метою виявлення у проектах нормативно-правових актів норм, що містять ознаки дискримінації, проводиться антидискримінаційна експертиза проектів нормативно-правових актів.

Порядок проведення органами місцевого самоврядування антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів визначається Кабінетом Міністрів України з урахуванням принципів здійснення місцевого самоврядування. Порядок антидискримінаційної експертизи нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування не може обмежувати організаційну автономію місцевого самоврядування.

Результати антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів підлягають обов'язковому оприлюдненню.

Результати антидискримінаційної експертизи проектів нормативно-правових актів підлягають розгляду органом місцевого самоврядування, до компетенції якого віднесене повноваження із затвердження (прийняття) відповідного акту, під час прийняття рішення щодо затвердження (прийняття) відповідного нормативно-правового акта.

8. Проекти актів органів місцевого самоврядування оприлюднюються в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації», крім випадків виникнення надзвичайних ситуацій та інших невідкладних випадків, передбачених законом, коли такі проекти актів оприлюднюються негайно після їх підготовки.

9. Акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються у порядку, встановленому Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

10. До актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування застосовуються загальні вимоги щодо забезпечення доступу до інформації.

Стаття 57. Обов'язковість актів органів місцевого самоврядування

1. Акти місцевої ради, голови громади, голови районної в місті ради, виконавчих органів ради громади, районної у місті (у разі її створення) ради, прийняті в межах наданих їм повноважень, є обов'язковими для виконання всіма розташованими на відповідній території органами виконавчої влади, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами, а також громадянами, які постійно або тимчасово проживають чи перебувають на відповідній території.

2. На вимогу відповідних органів та посадових осіб місцевого самоврядування керівники розташованих або зареєстрованих на території підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності зобов'язані прибути до цих органів для подання інформації з питань, віднесених до відання ради та її органів, надавати відповіді на запити депутатів.

3. Місцеві органи виконавчої влади, підприємства, установи та організації, а також громадяни несуть встановлену законом відповідальність перед органами місцевого самоврядування за заподіяну місцевому самоврядуванню шкоду їх діями або бездіяльністю, а також у результаті невиконання рішень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, прийнятих у межах їхньої сфери компетенції.

Стаття 58. Особливості прийняття актів ради громади, районної, обласної ради

1. Місцева рада у межах сфер своєї компетенції приймає акти у формі рішень.

2. Рішення ради приймається на її пленарному засіданні після обговорення більшістю депутатів від загального складу ради. Цим законом, регламентом відповідної ради можуть бути визначені випадки, рішення по яких приймається кваліфікованою більшістю депутатів від загального складу ради.

3. Рішення місцевої ради приймаються відкритим поіменним голосуванням, окрім випадків, передбачених законодавством, в яких рішення приймаються таємним голосуванням.

4. Результати поіменного голосування підлягають обов'язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Всі результати поіменних голосувань розміщуються на офіційному веб-сайті ради в день голосування і зберігаються протягом необмеженого строку. Результати поіменного голосування є невід'ємною частиною протоколу сесії ради.

5. Рішення ради громади у п'ятиденний строк з моменту його прийняття може бути зупинено головою громади і внесено на повторний розгляд відповідної ради із обґрунтуванням зауважень. Рада зобов'язана у двотижневий строк повторно розглянути відповідне рішення. Якщо рада відхилила зауваження голови громади і підтвердила попереднє рішення двома третинами депутатів від загального складу ради, воно набирає чинності у порядку, визначеному цим Законом.

Стаття 59. Особливості прийняття актів районної у місті ради

1. Районна у місті рада у межах сфер своєї компетенції приймає акти у формі рішень.

2. Рада громади, за рішенням якої утворено районні у місті ради, з урахуванням загальних приписів законодавства, може визначити особливості підготовки та прийняття актів цих рад.

Стаття 60. Особливості прийняття актів голови громади, голови районної, обласної ради

1. Голова громади, голова районної, голова обласної ради у межах сфер своєї компетенції приймає акти у формі розпоряджень.

У випадку нестворення колегіального виконавчого органу, голова громади з питань організації та координації діяльності одноосібних виконавчих органів приймає акти у формі рішень.

2. Порядок підготовки та розгляду такого акту, здійснення заходів щодо його оприлюднення, забезпечення виконання вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» встановлюються радою громади.

Стаття 61. Особливості прийняття актів колегіального виконавчого органу ради громади

1. Колегіальний виконавчий орган ради громади у межах сфер своєї компетенції приймає акти у формі рішень.

2. Рішення колегіального виконавчого органу ради громади приймається на його засіданні після обговорення більшістю від загального складу його членів.

3. Рішення колегіального виконавчого органу ради громади приймаються відкритим поіменним голосуванням, окрім випадків, передбачених законодавством, в яких рішення приймаються таємним голосуванням.

4. Результати поіменного голосування підлягають обов'язковому оприлюдненню та наданню за запитом відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Всі результати поіменних голосувань розміщуються на офіційному веб-сайті ради в день голосування і зберігаються протягом необмеженого строку. Результати поіменного голосування є невід'ємною частиною протоколу колегіального виконавчого органу ради громади.

5. Рішення колегіального виконавчого органу ради громади, прийняте у межах власної сфери компетенції органів місцевого самоврядування, може бути зупинено головою громади у п'ятиденний строк з моменту його прийняття та внесено на повторний розгляд цього органу із обґрунтуванням зауважень.

Стаття 62. Особливості прийняття актів одноособового виконавчого органу ради громади

1. Акти одноособового виконавчого органу ради громади у межах сфер їхньої компетенції видаються у формі наказів керівника такого органу.

2. Порядок підготовки та розгляду такого акту, здійснення заходів щодо його оприлюднення, забезпечення виконання вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» встановлюються радою громади або визначеним нею органом місцевого самоврядування.

Стаття 63. Особливості прийняття актів посадових осіб місцевого самоврядування, які діють як суб'єкти владних повноважень або одноособовий регуляторний орган

1. Порядок прийняття актів посадовими особами місцевого самоврядування, які у межах сфер власної компетенції місцевого самоврядування діють як суб'єкти владних повноважень, встановлюється радою громади з урахуванням загальних вимог про забезпечення доступу до інформації.

2. Порядок прийняття актів посадовими особами місцевого самоврядування під час виконання ними делегованих повноважень, або які діють одноособовий регуляторний орган, визначаються радою громади з урахуванням приписів відповідних галузевих законів.

Стаття 64. Єдиний державний реєстр актів місцевого самоврядування

1. Єдиний державний реєстр актів місцевого самоврядування (дали – Реєстр актів) створюється з метою забезпечення фізичних та юридичних осіб, державних органів та органів місцевого самоврядування, а також інших учасників публічних відносин достовірною інформацією про діяльність місцевого самоврядування.

2. Реєстр актів ведеться державною мовою з використанням програмного забезпечення, розробленого відповідно до державних стандартів, що забезпечує його сумісність і взаємодію з іншими інформаційними системами та мережами, що становлять інформаційний ресурс держави.

3. Програмне забезпечення Реєстр актів повинно забезпечувати:

- 1) автоматизацію процесу набрання чинності актом місцевого самоврядування;
- 2) забезпечення доступу до інформації та захисту таємної інформації;
- 3) ідентифікацію суб'єктів, які подають відомості до Реєстру актів в електронній формі, з використанням електронного цифрового підпису та альтернативних електронному цифровому підпису засобів ідентифікації таких суб'єктів;
- 4) контроль за повнотою внесення записів до Реєстру актів та їх чинність;
- 5) передачу державним органам відомостей з Реєстру актів у випадках, передбачених цим Законом;
- 6) інформаційну взаємодію між Реєстром актів та інформаційними системами державних органів;
- 7) зберігання відомостей про акти протягом 75 років з дати внесення запису про державну реєстрацію акта;
- 8) захист даних згідно із законом;
- 9) виконання в повному обсязі функцій адміністратора бази даних Реєстру актів (накопичення, аналіз даних, актуалізація та обробка даних, права доступу тощо);
- 10) проведення інших операцій, визначених цим Законом.

4. Реєстр актів та його програмне забезпечення є об'єктом права державної власності.

5. Держателем Реєстру актів є центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері розвитку місцевого самоврядування.

6. Адміністратори Реєстру актів та особливості їх доступу до Реєстру актів визначаються у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Розділ IV. МАТЕРІАЛЬНА І ФІНАНСОВА ОСНОВА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 65. Право комунальної власності територіальної громади

1. Територіальним громадам сіл, селищ, міст належить право власності на рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю, природні ресурси, підприємства, установи та організації, рухомі та нерухомі об'єкти, інші об'єкти цивільних прав, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження.

2. Спадщина, визнана судом відумерлою, переходить у власність територіальної громади за місцем відкриття спадщини.

3. Від імені та в інтересах територіальної громади рада громади або уповноважений нею виконавчий орган відповідно до закону здійснює правомочності щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, в тому числі виконує усі майнові операції, може передавати об'єкти права комунальної власності у постійне або тимчасове користування юридичним та фізичним особам, здавати їх в оренду, продавати і купувати, використовувати як заставу, вирішувати питання їхнього відчуження, визначати в угодах та договорах умови використання та фінансування об'єктів,

що приватизуються та передаються у користування чи оренду, здійснювати визначені законом правочини в рамках державно-приватного партнерства.

4. Підставою для набуття права власності територіальної громади є передача майна та інших об'єктів цивільних прав територіальним громадам безоплатно державою, іншими суб'єктами права власності, створення, придбання майна та інших об'єктів цивільних прав органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом.

5. Територіальна громада за рішенням відповідної ради громади може виступати засновником, співзасновником чи учасником комерційних та некомерційних господарюючих суб'єктів, які можуть здійснювати діяльність у сферах компетенції ради громади.

6. Територіальні громади у порядку, встановленому законодавством, можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти права комунальної власності, а також кошти місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій і створювати для цього відповідні органи і служби.

7. Територіальні громади можуть передавати своє майно та кошти районній або обласній раді, яка представляє спільні інтереси таких територіальних громад для цілей задоволення спільних потреб жителів територіальних громад відповідного району або області. Рішення про передачу майна або коштів для задоволення спільних інтересів територіальних громад району або області приймається виключно радою громади.

Районним та обласним радам забороняється здійснювати правочини щодо відчуження чи розпорядження майном (якщо це передбачає зміну правового режиму відповідного майна), переданим їм територіальними громадами, без згоди власника або уповноваженого ним органу.

8. Доцільність, порядок та умови відчуження об'єктів права комунальної власності визначаються відповідною радою. Доходи від відчуження об'єктів права комунальної власності зараховуються до відповідних місцевих бюджетів і спрямовуються на фінансування заходів, передбачених бюджетами розвитку.

9. Майнові операції, які здійснюються радою громади або уповноваженими нею виконавчими органами з об'єктами права комунальної власності, не повинні ослаблювати економічних основ місцевого самоврядування, зменшувати обсяг та погіршувати умови надання послуг населенню.

10. Право комунальної власності територіальної громади захищається законом на рівних умовах з правами власності інших суб'єктів. Об'єкти права комунальної власності не можуть бути вилучені у територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без згоди безпосередньо територіальної громади або відповідного рішення ради чи уповноваженого нею органу, за винятком випадків, передбачених законом.

11. Ради громади, районні в містах (у разі їх створення) ради:

1) вносять обов'язкові до розгляду пропозиції про передачу або продаж у комунальну власність відповідних територіальних громад підприємств, установ та організацій, їх структурних підрозділів та інших об'єктів, що належать до державної та інших форм власності, якщо вони мають важливе значення для забезпечення комунально-побутових і соціально-культурних потреб територіальних громад;

2) мають право на переважне придбання в комунальну власність приміщень, споруд, інших об'єктів, розташованих на відповідній території, якщо вони можуть бути використані для забезпечення потреб територіальної громади;

3) можуть мати об'єкти комунальної власності за межами території своєї територіальної громади.

Стаття 66. Право спільної власності територіальних громад

1. Районні та обласні ради від імені територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюють управління об'єктами їхньої спільної власності, що задовольняють спільні потреби територіальних громад.

2. Правовий режим майна спільної комунальної власності передбачає право районної або обласної ради володіти, користуватися або розпоряджатися майном, переданим їй територіальними громадами району або області за умови, що такі правомочності не змінюють правовий режим цього майна (крім випадків передачі майна спільної комунальної власності у оренду).

Укладення договорів концесії або оренди спільного комунального майна строком понад 25 років здійснюється лише за згодою рад громад, майно яких знаходиться в управлінні відповідної районної чи обласної ради.

3. Доходи, отримані від використання майна спільної комунальної власності, зараховуються у районний або обласний бюджет відповідно.

4. Районна та обласна рада може виступати засновником, співзасновником чи учасником комерційних та некомерційних господарюючих суб'єктів, які можуть здійснювати діяльність у сферах житлово-комунальних послуг, освіти, охорони здоров'я, будівництва, культури, фізкультури та спорту, молодіжної політики, туризму, організації дозвілля.

5. З метою виконання покладених на неї повноважень, районна та обласна рада може створювати заклади, установи та організації, інші некомерційні юридичні особи або бути співзасновником (учасником) таких юридичних осіб.

6. Майнові операції, які здійснюються районною або обласною радою з об'єктами права комунальної власності, не повинні ослаблювати економічних основ місцевого самоврядування, зменшувати обсяг та погіршувати умови надання послуг населенню.

7. Право спільної комунальної власності територіальних громад захищається законом на рівних умовах з правами власності інших суб'єктів. Об'єкти права спільної комунальної власності територіальних громад не можуть бути вилучені у територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без рішення відповідних рад громад, за винятком випадків, передбачених законом.

8. За пропозицією ради громади районні, обласні ради зобов'язані прийняти рішення про передачу до комунальної власності відповідної територіальної громади окремих об'єктів спільної власності територіальних громад, які знаходяться на території такої територіальної громади і задовольняють потреби виключно цієї територіальної громади.

Стаття 67. Місцеві бюджети

1. Органи місцевого самоврядування ради громади самостійно складають та схвалюють прогнози відповідних місцевих бюджетів, розробляють, затверджують і виконують відповідні місцеві бюджети згідно з Бюджетним кодексом України.

2. Складання і схвалення прогнозів районних і обласних бюджетів, складання і виконання відповідних бюджетів здійснюють відповідні державні адміністрації згідно з Бюджетним кодексом України.

3. Районні та обласні ради затверджують районні та обласні бюджети, контролюють їх виконання із урахуванням приписів цього Закону та Бюджетного кодексу України.

4. Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону.

5. Втручання державних органів у процес складання, затвердження і виконання місцевих бюджетів не допускається, за винятком випадків, передбачених цим та іншими законами.

Стаття 68. Фінансова підтримка місцевого самоврядування державою

1. Держава фінансово підтримує місцеве самоврядування, бере участь у формуванні доходів місцевих бюджетів, здійснює контроль за законним витрачанням коштів органами місцевого самоврядування, та належним їх обліком. Держава може здійснювати контроль за доцільним, економним, ефективним витрачанням органами місцевого самоврядування коштів, якими ці органи наділяються для виконання делегованих повноважень.

2. Держава гарантує органам місцевого самоврядування доходну базу, достатню для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб. У випадках, коли доходи від закріплених за місцевими бюджетами загальнодержавних податків та зборів перевищують мінімальний розмір місцевого бюджету, держава може вилучати із місцевого бюджету до державного бюджету частину надлишку в порядку, встановленому Бюджетним кодексом України.

3. Мінімальні розміри місцевих бюджетів визначаються на основі фінансових нормативів бюджетної забезпеченості з урахуванням економічного, соціального, природного та екологічного стану відповідних територій виходячи з рівня мінімальних соціальних потреб, встановленого законом.

Стаття 69. Використання вільного залишку коштів місцевих бюджетів

Перевищення залишку коштів загального фонду місцевого бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду становить вільний залишок коштів місцевих бюджетів, який використовується на проведення витрат місцевого бюджету згідно із змінами до рішення про місцевий бюджет.

Стаття 70. Збалансування місцевих бюджетів

1. Місцеві бюджети мають бути достатніми для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та

забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб.

2. Повноваження на здійснення витрат місцевого бюджету мають відповідати обсягу надходжень місцевого бюджету.

3. У разі коли вичерпано можливості збалансування місцевих бюджетів і при цьому не забезпечується покриття видатків, необхідних для здійснення органами місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень та забезпечення населення послугами не нижче рівня мінімальних соціальних потреб, держава забезпечує збалансування місцевих бюджетів шляхом передачі необхідних коштів до відповідних місцевих бюджетів у вигляді дотацій та субвенцій відповідно до закону.

Стаття 71. Фінансове забезпечення витрат, пов'язаних із здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень та виконанням рішень органів державної влади

1. Держава фінансово забезпечує здійснення органами місцевого самоврядування наданих законом повноважень органів виконавчої влади у повному обсязі за рахунок закріплення за відповідними місцевими бюджетами джерел доходів бюджету, надання трансфертів з державного бюджету, а також передання органам місцевого самоврядування відповідних об'єктів державної власності.

2. Рішення органів державної влади, які призводять до додаткових видатків органів місцевого самоврядування, обов'язково супроводжуються передачею їм необхідних фінансових ресурсів. Вказані рішення виконуються органами місцевого самоврядування в межах переданих їм фінансових ресурсів. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади і попередньо не забезпечені відповідними фінансовими ресурсами, компенсуються державою.

Стаття 72. Утворення цільових фондів

1. Органи місцевого самоврядування можуть утворювати цільові фонди, які є складовою спеціального фонду відповідного місцевого бюджету.

2. Порядок формування та використання цільових фондів визначається положенням про ці фонди, що затверджується відповідною місцевою радою.

Стаття 73. Місцеві податки і збори

1. Органи місцевого самоврядування відповідно до Податкового кодексу України встановлюють місцеві податки і збори. Місцеві податки і збори зараховуються до відповідних місцевих бюджетів у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України з урахуванням особливостей, визначених Податковим кодексом України.

Стаття 74. Участь органів місцевого самоврядування у фінансово-кредитних відносинах

1. Рада або за її рішенням інші органи місцевого самоврядування можуть здійснювати місцеві запозичення та отримувати позики місцевим бюджетам відповідно до вимог, встановлених Бюджетним кодексом України.

2. Органи місцевого самоврядування можуть створювати комунальні банки та інші фінансово-кредитні установи, виступати гарантами кредитів підприємств, установ та організацій, що належать до комунальної власності, а також спільної власності територіальних громад, здійснювати розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах з дотриманням вимог, встановлених Бюджетним кодексом України та іншими законами України.

Розділ V. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 75. Загальні засади забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування

1. Забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування (далі – забезпечення законності) передбачає нагляд за актами органів місцевого самоврядування, що приймаються у межах сфери їхньої власної компетенції, а також, - у випадках, коли у раді громади не створюється колегіальний виконавчий орган, - за актами голови громади з питань організації та координації діяльності одноосібних виконавчих органів (далі – акти органів місцевого самоврядування).

2. Заходи із забезпечення законності здійснюється виключно з метою забезпечення дотримання Конституції та законів України та не можуть охоплювати питання доцільності, економності чи ефективності здійснення повноважень відповідними органами чи посадовими особами місцевого самоврядування.

Нагляд за законністю здійснюється на підставі цього Закону у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

3. Державний контроль за діяльністю органів та посадових місцевого самоврядування з питань здійснення делегованих повноважень держави, а також з питань забезпечення діяльності місцевих рад, одноосібних виконавчих органів ради громади як юридичних осіб публічного права – бюджетних установ, визначається галузевими законами з урахуванням принципів розмежування сфер компетенції держави та органів місцевого самоврядування, а також гарантій місцевого самоврядування, встановлених Конституцією України та цим Законом.

Стаття 76. Принципи забезпечення законності

1. Забезпечення законності здійснюється за принципами:

- 1) верховенства права;
- 2) захисту публічних інтересів;
- 3) домірності;
- 4) самостійності місцевого самоврядування;
- 5) партнерства держави та місцевого самоврядування.

Стаття 77. Система органів, що здійснюють забезпечення законності

1. Органами виконавчої влади, що здійснюють забезпечення законності (далі – органи із забезпечення законності), є:

- 1) орган, що здійснює забезпечення законності на центральному рівні;

2) орган, що здійснює забезпечення законності на регіональному рівні;

3) орган, що здійснює забезпечення законності на районному рівні.

2. Орган із забезпечення законності центрального рівня здійснює нагляд за визначеними цим Законом актами Київської та Севастопольської міських рад, їх виконавчих органів, обласних рад.

3. Органи із забезпечення законності регіонального рівня здійснюють нагляд за визначеними цим Законом актами голови громади, ради громади (крім міст Києва та Севастополя), районної в місті ради, їхніх виконавчих органів, районної ради.

4. Органи із забезпечення законності районного рівня здійснюють моніторинг за актами рад громад (крім міст Києва та Севастополя) та надають за зверненням таких органів методично-консультаційну допомогу.

Стаття 78. Функції органів із забезпечення законності

1. Орган із забезпечення законності центрального рівня:

1) здійснює нормативно-правову, методологічну та інформаційно-аналітичну підтримку органів місцевого самоврядування з питань забезпечення законності;

2) координує та контролює діяльність органів, що здійснюють забезпечення законності на регіональному та районному рівні, в питаннях здійснення ними заходів із забезпечення законності, сприяє підвищенню кваліфікації їх посадових осіб з питань забезпечення законності;

3) аналізує та узагальнює загальнонаціональну практику застосування законодавства органами та посадовими особами місцевого самоврядування;

4) розробляє та оприлюднює узагальнюючі консультації щодо застосування законодавства з питань, що стосуються предмету забезпечення законності;

5) взаємодіє з державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими юридичними та фізичними особами, міжнародними організаціями, проектами та програмами з питань забезпечення законності;

6) здійснює повноваження держателя Єдиного державного реєстру актів органів місцевого самоврядування;

7) надає консультації щодо забезпечення законності за зверненням обласних рад;

8) здійснює перевірку нормативно-правових актів обласних рад;

9) застосовує заходи з усунення порушень вимог із забезпечення законності щодо нормативно-правових актів обласних рад.

2. Орган із забезпечення законності регіонального рівня:

1) аналізує та узагальнює практику застосування законодавства органами та посадовими особами місцевого самоврядування територіальних громад та районних рад у відповідному регіоні, подає відповідну інформацію у порядку, визначеному законодавством, до органу із забезпечення законності центрального рівня;

2) звертається до органу із забезпечення законності центрального рівня із ініціативами щодо розробки узагальнюючих консультацій щодо застосування законодавства з питань, що стосуються предмету забезпечення законності;

- 3) взаємодіє з державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими юридичними та фізичними особами з питань забезпечення законності;
- 4) надає консультації щодо забезпечення законності за зверненням районних рад, рад громад;
- 5) здійснює перевірку нормативно-правових актів районних рад, а також рад громад та їхніх виконавчих органів;
- 6) застосовує заходи з усунення порушень вимог із забезпечення законності щодо нормативно-правових актів районних рад, а також рад громад та їхніх виконавчих органів;
- 7) виконує доручення органу із забезпечення законності центрального рівня.

3. Орган із забезпечення законності районного рівня:

- 1) аналізує та узагальнює практику застосування законодавства органами та посадовими особами місцевого самоврядування територіальних громад на території відповідного району, подає відповідну інформацію у порядку, визначеному законодавством, відповідному органу із забезпечення законності регіонального рівня;
- 2) взаємодіє з державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими юридичними та фізичними особами з питань забезпечення законності;
- 3) надає консультації щодо забезпечення законності за зверненням районних рад, рад громад;
- 4) виконує доручення органу із забезпечення законності центрального рівня та відповідного органу із забезпечення законності регіонального рівня.

Стаття 79. Права, обов'язки та відповідальність органів, що здійснюють забезпечення законності

1. Орган, що забезпечує законність на центральному та регіональному рівні, має право:

- 1) звертатися з метою надання консультацій органам та посадовим особам місцевого самоврядування до інших органів державної влади, державних органів відповідного рівня та протягом 10 днів отримувати роз'яснення у відповідних сферах;
- 2) витребувати від органів та посадових осіб місцевого самоврядування копії документів, отримувати додаткову інформацію та пояснення з питань, що стосуються забезпечення законності;
- 3) залучати на договірних засадах відповідних кваліфікованих фахівців для участі у перевірці визначених цим Законом актів органів та посадових осіб місцевого самоврядування, аналізі та узагальненні практики застосування законодавства за відповідними напрямками;
- 4) одержувати від органів державної влади, державних органів, установ, підприємств, організацій, незалежно від форми власності, фізичних осіб, що мали правові відносини із органами або посадовими особами місцевого самоврядування, пояснення, довідки, копії документів та іншу інформацію, необхідну для здійснення заходів із забезпечення законності. Одержання таємної інформації здійснюється у порядку та обсягах, визначених відповідними спеціальними законами;

5) звертатися до органів та посадових осіб місцевого самоврядування із рекомендаціями – у випадках виявлення за наслідками перевірки незаконних актів, які через малозначність не заподіяли і не могли заподіяти істотних порушень публічних інтересів;

6) звертатися до органів та посадових осіб місцевого самоврядування з обов'язковими до виконання вимогами про усунення порушення законодавства та встановлювати для цього необхідний строк;

7) складати у випадках, передбачених законом, протоколи про адміністративні правопорушення у разі виявлення порушень вимог щодо забезпечення законності

8) звертатися до суду з позовом про визнання актів органів місцевого самоврядування незаконними та їх скасування, визнання нечинними, зобов'язання вчинити певні дії або утриматися від вчинення певних дій, відшкодування шкоди та з іншими позовами;

9) звертатися до суду з позовами про дострокове припинення повноважень органу чи посадової особи місцевого самоврядування у передбачених законом випадках.

2. Орган, що забезпечує законність на районному рівні, має права, передбачені пунктами 1-5 частини першої цієї статті.

3. Посадові особи органу, що здійснює забезпечення законності, зобов'язані:

1) при здійсненні адміністративного нагляду додержуватися приписів Конституції та законів України, керуватися цим Законом;

2) у випадках виявлення незаконних актів, які містять ознаки адміністративних або кримінальних правопорушень, подавати відповідну інформацію уповноваженим державним органам.

3. Посадові особи органів, що здійснюють забезпечення законності, несуть персональну відповідальність у передбаченому законодавством порядку.

Стаття 80. Консультації

1. Органи, що здійснюють забезпечення законності, надають органам та посадовим особам місцевого самоврядування консультації щодо застосування законодавства з питань, що стосуються дотримання вимог із забезпечення законності на відповідній території.

2. Право на звернення за консультацією до відповідного органу, що здійснює забезпечення законності, належить голові громади, секретарю ради громади, керуючому справами громади, секретарю колегіального виконавчого органу ради громади, керівнику одноосібного виконавчого органу, голові районної, обласної, районної у місті ради, керівнику підрозділу відповідної місцевої державної адміністрації, який виконує делеговані повноваження обласної або районної ради.

3. Консультації органу, що здійснює забезпечення законності, не є обов'язковими для застосування органами та посадовими особам місцевого самоврядування.

Стаття 81. Перевірка

1. Обов'язковій перевірці підлягають нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування:

1) про затвердження місцевого бюджету, унесення змін та доповнень до нього;

2) з питань розпорядження майном комунальної власності та управління юридичними особами, засновником, учасником яких є відповідний орган місцевого самоврядування;

3) які встановлюють, змінюють чи доповнюють порядок вирішення питань місцевого значення безпосередньо територіальною громадою (зокрема, але не виключно, - статуту територіальної громади);

4) про визначення порядку організації діяльності представницьких органів місцевих рад та виконавчих органів місцевого самоврядування ради громади;

5) які визначають спосіб реалізації повноважень ради громади, її виконавчих органів та розмежування їхніх повноважень,

6) акти голови громади з питань організації та координації діяльності одноосібних виконавчих органів ради громади.

2. Інші акти органів місцевого самоврядування, які підлягають перевірці у порядку забезпечення законності, перевіряються органом, що забезпечує законність, вибірково з урахуванням критеріїв ризику порушення публічних інтересів.

Критерії ризику порушення публічних інтересів затверджуються рішенням Кабінету Міністрів України, за наслідками консультацій з асоціаціями органів місцевого самоврядування із всеукраїнським статусом. Неврахування консолідованої позиції відповідних асоціацій під час розробки та затвердження зазначеного акту є підставою для його оскарження та скасування у судовому порядку за позовом однієї або кількох асоціацій органів місцевого самоврядування із всеукраїнським статусом.

3. Підставою для перевірки також може бути звернення чи інша інформація щодо незаконності акту органу місцевого самоврядування, якщо орган адміністративного нагляду дійде висновку про її обґрунтованість. Анонімні звернення, інформація, отримана від невизначеної особи (осіб), не можуть бути підставою для перевірки.

Стаття 82. Заходи з усунення порушень законодавства та строк їх застосування

1. Заходами з усунення порушень законодавства є:

1) вимога про усунення порушення;

2) звернення до суду.

2. Заходи з усунення порушень законодавства можуть застосовуватися протягом трьох місяців з дня набрання чинності актом органу місцевого самоврядування.

3. Перебіг строку застосування заходів з усунення порушень законодавства призупиняється, але не більше ніж на один місяць, на час надання визначеними цим Законом органами (особами) відповіді на запит органу адміністративного нагляду щодо копій документів і матеріалів, додаткової інформацію та пояснень.

Стаття 83. Вимога про усунення порушення

1. Виявлення за наслідками перевірки визначених цим Законом актів, що суперечать Конституції та законам України підставою для звернення органу, що здійснює забезпечення законності, до відповідного органу чи посадової особи місцевого самоврядування з вимогою усунути порушення законодавства.

2. Відповідний орган чи посадова особа місцевого самоврядування усувають порушення законодавства у строк, встановлений органом що здійснює забезпечення законності, який має бути необхідним і достатнім для усунення порушення, але не може бути більшим за один місяць.

3. Вимога про усунення порушення оформляється в письмовій або електронній формі.

Стаття 84. Звернення органу, що здійснює забезпечення законності, до суду

1. Не усунення органом місцевого самоврядування чи головою громади порушення у вказаний у вимозі про усунення порушення строк є підставою для звернення органу із забезпечення законності до суду з позовом про визнання акту органу місцевого самоврядування незаконними та його скасування повністю або у частині.

2. У разі виявлення за наслідками перевірки незаконних актів, невжиття негайних заходів щодо скасування яких може істотно ускладнити чи унеможливити відновлення порушених публічних інтересів, орган із забезпечення законності, може звернутися безпосередньою до суду без вимоги про усунення порушення.

Необґрунтоване звернення органу із забезпечення законності, до суду з позовом про скасування акту органу місцевого самоврядування без попереднього направлення вимоги про усунення порушення не допускається.

Розділ VI. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Закон набирає чинності з дня наступного за днем його опублікування, вводиться у дію з 1 січня 2021 року, крім:

1) статті 11 Розділу II цього Закону, яка вводиться в дію з 1 січня 2022 року;

2) вимоги щодо обов'язковості прийняття Статуту територіальної громади, передбаченої частиною 2 статті 12 Розділу II цього Закону, яка вводиться в дію з 1 січня 2022 року;

2) вимоги щодо обов'язковості виконання органами місцевого самоврядування повноважень, передбачених пунктом 12 частини 2, пунктом 2 частини 4, пунктом 4 частини 7, пунктом 2 частини 11 статті 35 Главою 2 Розділу III цього Закону, яка вводиться в дію з 1 січня 2023 року;

3) статей 40 та 64 цього Закону, які вводяться в дію з 1 січня 2023 року.

3. Згідно з Конституцією України відповідні місцеві державні адміністрації забезпечують виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку, інших цільових програм районних та обласних рад, виконання рішень районних та обласних рад до моменту утворення виконавчих органів районних та обласних рад.

Відповідні місцеві державні адміністрації забезпечують виконання делегованих повноважень, якими держава відповідно до закону наділяє районні та обласні ради.

4. З набранням чинності цим Законом майно, передане до спільної власності територіальних громад районів, а також набуте на інших законних підставах, управління яким відповідно до Конституції України здійснюють районні ради або уповноважені ними органи, не пізніше 1 червня 2021 року передають до комунальної власності відповідних територіальних громад нерухоме майно, яке знаходиться на їх території і задовольняє колективні потреби виключно цих територіальних громад, а також окремі об'єкти спільної власності територіальних громад, які знаходяться на території цих територіальних громад, відповідно до розмежування видатків між бюджетами, встановлених Бюджетним кодексом України.

5. Землі та земельні ділянки державної власності, розташовані на території відповідних територіальних громад, крім земель, які не можуть передаватись до комунальної власності, переходять у власність територіальної громади з дня введення цього Закону у дію.

6. До припинення виконання місцевими державними адміністраціями завдань, визначених пунктом 3 цього Розділу органом забезпечення законності, відносно обласних рад є визначений Кабінетом Міністрів України центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування.

7. До початку роботи Єдиного державного реєстру актів органів місцевого самоврядування акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування (крім актів, що містять інформацію з обмеженим доступом) набувають чинності з дня їх офіційного оприлюднення на офіційному веб-сайті відповідного органу місцевого самоврядування, якщо органом чи посадовою особою не встановлено пізніший строк введення цих актів у дію. У разі відсутності у відповідного органу місцевого самоврядування офіційного веб-сайту, акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування надсилаються органу забезпечення законності центрального рівня та підлягають оприлюдненню на веб-ресурсах цього органу. Зазначені акти набувають чинності з моменту оприлюднення на сайті органу забезпечення законності, якщо органом чи посадовою особою місцевого самоврядування, який прийняв відповідний акт, не буде встановлено пізніший строк введення цих актів у дію;

8. Процедури забезпечення законності не стосуються актів, дій чи бездіяльності, прийнятих (вчинених) органами та посадовими особами місцевого самоврядування до набрання чинності цим законом.

9. Закони та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності цим Законом, діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

10. До прийняття закону про адміністративно-територіальний устрій України визначення адміністративних центрів територіальних громад та затвердження територій територіальних громад здійснює Кабінет Міністрів України.

Рішення Кабінету Міністрів України про визначення адміністративних центрів територіальних громад та затвердження територій територіальних

громад подається до Центральної виборчої комісії для прийняття нею рішення про призначення перших місцевих виборів депутатів сільських, селищних, міських рад і сільських, селищних, міських голів відповідних територіальних громад.

11. Критерії спроможності територіальних громад визначаються Кабінетом Міністрів України.

12. До прийняття закону про адміністративно-територіальний устрій України жителі села, селища, міста, що входять в територіальну громаду, шляхом місцевого референдуму можуть прийняти рішення про вихід з цієї громади та приєднання до іншої суміжної територіальної громади або про утворення окремої територіальної громади.

Утворення окремої територіальної громади можливе лише за умов нерозривності території такої територіальної громади, наявності фінансово-матеріальної бази, достатньої для забезпечення здійснення територіальною громадою функцій і повноважень місцевого самоврядування відповідно до цього Закону, та відповідності такої громади критеріям спроможності територіальних громад.

Вихід із територіальної громади та приєднання до іншої суміжної громади можливі лише за умов нерозривності територій таких територіальних громад та відповідності територіальної громади, з якої здійснюється вихід, критеріям спроможності територіальних громад.

Критерії спроможності територіальних громад визначаються Кабінетом Міністрів України.

Рішення місцевого референдуму про вихід з територіальної громади та приєднання до іншої суміжної територіальної громади, про утворення окремої територіальної громади подається до Кабінету Міністрів України для прийняття ним відповідного рішення.

13. Встановити, що посадові особи місцевого самоврядування, які на день введення в дію цього Закону займають посади керуючих справами (секретарів) виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад, призначаються головами відповідних громад вперше на посади керуючих справами громад без застосування процедури конкурсного відбору. Після набрання чинності порядком спеціальної конкурсної процедури добору професійних керуючих справами зазначені особи в обов'язковому порядку підтверджують свою кваліфікацію шляхом проходження конкурсу на зайняття посади керуючого справами громади.

14. Внести зміни до деяких законодавчих актів України:

1) у Кодексі адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2005, № 35-36, № 37, ст.446):

частину третю статті 150 після пункту 2 доповнити новим пунктом 3 такого змісту:

«3) очевидними є ознаки незаконності рішення, дії чи бездіяльності органу чи посадової особи місцевого самоврядування та невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду (у справах щодо забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування).»;

частину п'яту статті 151 після слів «з позовом щодо такого акта» доповнити словами «а у справах щодо забезпечення законності під час

здійснення місцевого самоврядування - у разі очевидних ознак незаконності та за умови, що невжиття заходів забезпечення позову може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду.»;

статтю 264 після частини 12 доповнити новою частиною 13 такого змісту:

«13. Правила цієї статті не застосовуються у справах щодо забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування.»;

у частині першій статті 268, статті 271 та частині другій статті 272 цифри «289» замінити на цифри «2891»;

після статті 289 доповнити новою статтею 289-1 такого змісту:

«Стаття 289-1. Особливості провадження у справах забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування

1. У справах забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування (далі по тексті цієї статті – забезпечення законності) адміністративні суди за зверненням уповноваженого органу перевіряють чи прийняті (вчинені) органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами рішення, дії чи бездіяльність на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України, іншими актами законодавства, рішеннями органу місцевого самоврядування.

2. У разі задоволення позову у справах щодо забезпечення законності суд може прийняти рішення про визнання рішень, їх окремих положень, дій чи бездіяльності незаконними та їх скасування, визнання нечинними, зобов'язання вчинити певні дії або утриматися від вчинення певних дій. Рішення органів та посадових осіб місцевого самоврядування або їх окремі положення, що визнані незаконними, скасовуються, втрачають чинність з дня набрання законної сили рішенням суду, якщо інше не встановлено таким рішенням суду. Суд може прийняти рішення про поворот виконання рішення чи окремих його положень із зазначенням способу його здійснення, зокрема шляхом визнання нечинними, недійсними прийнятих на їх основі актів, вчинених правочинів, в тому числі з особами, які не знали і не могли знати про незаконність таких рішень.

3. Адміністративна справа щодо забезпечення законності вирішується виключно окружними адміністративними судами за місцем знаходження відповідного органу місцевого самоврядування протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження у справі.

4. Право звернутися з позовною заявою у справах щодо забезпечення законності може виключно уповноважений орган забезпечення законності.

5. Рішення суду у справі щодо забезпечення законності виконується негайно.

6. Апеляційні скарги на судові рішення у справах, визначених цією статтею, можуть бути подані протягом десяти днів з дня його проголошення.

7. Подання апеляційної скарги на рішення суду у справі щодо забезпечення законності не перешкоджає його виконанню.

8. Суд приймає позовну заяву у справі щодо забезпечення законності незалежно від сплати судового збору. У разі несплати судового збору на момент вирішення справи суд одночасно вирішує питання про стягнення судового збору відповідно до правил розподілу судових витрат, встановлених цим Кодексом.

9. Правила цієї статті не застосовуються у справах, особливості провадження у яких визначені частиною четвертою статті 277, статтями 281, 286 цього Кодексу.»;

2) статтю 2 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1993, № 13, ст. 110) доповнити новими частинами другою та третьою наступного змісту:

«Перевірка рішень, дій та/або бездіяльності органів та/або посадових осіб місцевого самоврядування, на предмет їх доцільності, економності чи ефективності здійснюється органом державного фінансового нагляду лише у частині використання зазначеними органами коштів державного бюджету, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також щодо виконання органом або посадовою особою місцевого самоврядування наданих їм законом повноважень органів виконавчої влади (делегованих повноважень).

Рішення, дії або бездіяльність органів та/або посадових осіб місцевого самоврядування, що приймаються (вчиняються) зазначеними особами у межах власних (самоврядних) повноважень, та внаслідок яких виникають майнові або фінансові зобов'язання, що реалізуються виключно за рахунок власних надходжень відповідних місцевих бюджетів, перевіряються органом державного фінансового контролю на предмет їх доцільності, економності чи ефективності виключно:

1) у разі якщо до органу державного фінансового нагляду із відповідною пропозицією звернувся орган (посадова особа) місцевого самоврядування, який прийняв (вчинив) відповідне рішення, дію або бездіяльність;

2) у разі якщо до органу державного фінансового нагляду надійшло законне та вмотивоване звернення органу державної влади, що здійснює забезпечення законності за діяльністю органів місцевого самоврядування, у випадках здійснення вказаним органом забезпечення законності повноважень, пов'язаних із необхідністю прийняття рішення або вчинення дії замість органу або посадової особи місцевого самоврядування;

3) за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні.».

У зв'язку із цим частини другу та третю статті 2 вважати відповідно частинами четвертою та п'ятою;

3) у Законі України «Про запобігання корупції» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, стаття 2056) примітку до статті 50 після слів «радник або помічник Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України,» доповнити словами «посадові особи органів державної влади, що здійснюють забезпечення законності за діяльністю органів місцевого самоврядування,».

4) у Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 14-15, № 16-17, ст.133):

доповнити статтю 91 новою частиною такого змісту:

«8. Якщо законопроект, проект іншого акта передбачає покладання на органи місцевого самоврядування нових повноважень, до такого проекту акта

додається пропозиція щодо включення такого повноваження до Реєстру повноважень та протокол консультацій з Всеукраїнськими асоціаціями органів місцевого самоврядування. В разі відсутності такого протоколу в реєстрації проекту акта відмовляється.»;

речення перше абзацу першого статті 93 викласти в такій редакції:

«1. Кожен законопроект, проект іншого акта після його реєстрації не пізніше як у п'ятиденний строк направляється Головою Верховної Ради України або відповідно до розподілу обов'язків Першим заступником, заступником Голови Верховної Ради України в комітет, який відповідно до предметів відання комітетів визначається головним з підготовки і попереднього розгляду законопроекту, проекту іншого акта, а також у комітет, до предмета відання якого належать питання бюджету, для проведення експертизи щодо його впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини, дотримання принципу бюджетної стабільності та фінансового забезпечення нових повноважень органів місцевого самоврядування, в разі визначення їх цим проектом акта, комітет, до предмета відання якого належать питання боротьби з корупцією, для підготовки експертного висновку щодо його відповідності вимогам антикорупційного законодавства, комітет, до предмета відання якого належить оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції для підготовки експертного висновку, а також комітет, до предмету відання якого належать питання засад місцевого самоврядування, для проведення експертизи щодо покладення на органи місцевого самоврядування нових власних та делегованих повноважень та їх відповідного фінансового забезпечення.».

5) У Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування» статтю 10 викласти у такій редакції:

«Стаття 10. Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування

Прийняття на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється:

на посаду сільського, селищного, міського голови, старости в порядку, встановленому Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні»;

на посаду голови та заступників голови районної, районної у місті, обласної ради, першого заступника голови обласної ради, заступника міського голови - секретаря Київської міської ради, секретаря ради громади, голови постійної комісії з питань бюджету обласної, Київської та Севастопольської міських рад шляхом обрання відповідною радою;

секретаря колегіального виконавчого органу ради громади шляхом затвердження відповідною радою;

на посади керівника секретаріату районної, обласної ради, керуючого справами виконавчого апарату обласних і районних рад, керуючого справами громади, першого заступника, заступників голови громади, керівників відділів, управлінь та інших працівників органів місцевого самоврядування шляхом призначення відповідно сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України.

Проведення конкурсу, випробування та стажування при прийнятті на службу в органи місцевого самоврядування здійснюється в порядку, визначеному законодавством України про державну службу.

У разі необхідності, за згодою сторін, посадова особа місцевого самоврядування може бути переведена на рівнозначну чи нижчу посаду або посаду радника чи консультанта без конкурсного відбору.

Голови районних, районних у містах, обласних рад, Київський та Севастопольський міський голова та сільські, селищні, міські голови мають право самостійно (без конкурсу) добирати та приймати на службу своїх помічників, радників (патронатну службу).».

15. Кабінету Міністрів України:

1) у двомісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

затвердити порядок здійснення забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування;

2) протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

розробити і затвердити концепцію та план заходів з реформування системи державного нагляду (контролю) за делегованими повноваженням органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, розробити та внести до Верховної Ради України відповідні законопроекти;

визначити центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує реалізацію державної політики з питань забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування;

розробити та затвердити порядок забезпечення законності на відповідній території місцевими державними адміністраціями через координацію діяльності територіальних органів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, правоохоронних органів;

затвердити порядок ведення Єдиного державного реєстру актів органів місцевого самоврядування;

затвердити порядок ведення Єдиного державного реєстру повноважень органів місцевого самоврядування;

затвердити порядок ведення Реєстру територіальної громади;

привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд та приведення міністерствами та іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

визначити порядок передачі земель, які переходять у власність територіальних громад із земель державної власності відповідно до цього Закону.

3) протягом року з дня введення у дію цього Закону:

забезпечити створення та готовність до функціонування Єдиного державного реєстру актів органів місцевого самоврядування;

забезпечити створення та готовність до функціонування Єдиного державного реєстру повноважень органів місцевого самоврядування.

16. Органам місцевого самоврядування, а також відповідним місцевим державним адміністраціям забезпечити затвердження відповідних бюджетів

місцевого самоврядування, районних та обласних бюджетів на 2021 рік з урахуванням приписів цього Закону.

17. Центральному органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної служби, протягом шести місяців з моменту введення у дію цього Закону забезпечити розробку та узгодження з асоціаціями органів місцевого самоврядування із всеукраїнським статусом порядку формування кадрового резерву та спеціальна конкурсна процедура з відбору сертифікованих фахівців – професійних керуючих справами.

**Голова
Верховної Ради України**